

Naša zajednica

Bilten Zajednice opština Crne Gore - broj 20 - Novembar 2015

- str. 4** - Intervju sa dr Zoranom Srzentićem, Predsjednikom Opštine Bar
str. 12 - Izvještaj o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori
str. 14 - Peta sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora između Crne Gore i Komiteta Regiona

Sadržaj

Uvodno obraćanje	3
Intervju sa dr Zoranom Srzentićem, Predsjednikom Opštine Bar	4
Sjednica Upravnog odbora Zajednice opština	6
Izveštaj o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori.....	8
Peta sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora između Crne Gore i Komiteta Regiona	10
Zajednice opština Crne Gore u posjeti Zajednici opština Republike Turske i Turskoj agenciji za međunarodnu sarađnju i koordinaciju (TIKA).....	12
Zajednica opština na Otvorenim danima u Briselu.....	13
Zajednica opština na Generalnom samitu Unije turskih opština u Istanbulu.....	13
Međunarodna konferencija o dijalogu gradova pobratima Njemačke i Turske.....	13
Analiza modela organizacije lokalne samouprave	14
Inicijativa za odlaganje primjene Zakona o komunalnoj policiji	16
Aktivnosti Radne grupe za komunalne djelatnosti i životnu sredinu	17
Obezbjedjivanje uslova za sprovođenje Zakona o porezu na nepokretnosti.....	18
Prevenција korupcije na lokalnom nivou.....	20
Razvoj ljudskih resursa	21
Radionica Mreže opštinskih projekt menadžera.....	22
„Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu“	23
Prezentacija projekta izgradnje mini hidroelektrane „Vrelo“ u Bijelom Polju	24
Program najbolje prakse u lokalnoj samoupravi 2015	25
Gradonačelnici jugoistočne Evrope o javnim uslugama tokom izbjegličke krize	26

Vijesti iz opština

Podgorica	28
Berane	30
Bijelo Polje	32
Danilovgrad	34
Herceg Novi	35
Mojkovac	36
Nikšić	37
Petnjica	38
Pljevlja	39
Žabljak.....	40
Tivat	42

Izdavač je isključivo odgovoran za informacije koje se nalaze u publikaciji.

Zajednica opština Crne Gore, Mitra Bakića, Podgorica,
tel/fax: 020/ 620-097,

e-mail: uom@t-com.me, www.uom.me.

Uređuju: Refik Bojadžić, Vanja Starovlah, Žana Djukić.
Grafička obrada i štampa: M-Print

Cilj časopisa „Naša zajednica“, koji izlazi tromjesečno, jeste informisanje javnosti o aktivnostima Zajednice opština Crne Gore, kao i o dešavanjima u gradovima i opštinama u Crnoj Gori. Pozivamo vas na sarađnju, uvjereni da ćemo uz vašu pomoć obogatiti sadržaj časopisa, koji će kao takav biti od još većeg značaja za unapređenje lokalne samouprave u našoj zemlji.

Uvaženi čitaoci, vaša pisma, reakcije i sugestije biće nam od velikog značaja. E-mail adresa na koju možete da nam pišete je uom@t-com.me, sa naznakom: časopis „Naša zajednica“, ili poštom na adresu Mitra Bakića 142, Podgorica.

Uvodno obraćanje

Crna Gora je ostvarila impresivan napredak na polju razvoja lokalne demokratije i obezbijedila visok stepen usklađenosti sa principima Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, navedeno je u Izvještaju o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori koji je nedavno, na jesenjoj sjednici, jednoglasno usvojio Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope. U Izvještaju su navedeni pozitivni koraci koji su preduzeti

na planu reforme lokalne samouprave koja je u toku, gdje se posebno ističu naponi koji su crnogorske vlasti preduzele na planu poboljšanja pravnog okvira u kom se lokalna demokratija ostvaruje. U ovom drugom izvještaju o razvoju lokalne demokratije u Crnoj Gori od kada je zemlja ratifikovala Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi 2008. godine, Kongres posebno ukazuje na usvajanje i primjenu novih zakona o lokalnoj samoupravi i finansiranju lokalne samouprave nakon prethodnih preporuka Kongresa iz 2010. godine, a naglašava se i značaj preduzetih aktivnosti u okviru implementacije Strategije reforme javne uprave (AURUM) za period 2011-2016. godina, kao i priprema i donošenje akata iz oblasti borbe protiv korupcije u lokalnoj samoupravi. Uz Izvještaj usvojen je i jedan broj preporuka za vlasti u Crnoj Gori, koje se prvenstveno odnose na sprovođenje daljih reformskih procesa, obezbjeđivanje finansijskih sredstava za lokalne samouprave u skladu sa njihovim nadležnostima, stvaranje održivog sistema upravljanja ljudskim resursima na lokalnom nivou, kao i bolju primjenu u praksi postupka konsultacija i unapređenje zakonskog okvira za međuopštinsku saradnju.

Preporuke iz Izvještaja Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope, uz zahtjeve koje procesi evro-atlanskih integracija postavljaju pred Crnom Gorom, polazna su osnova za nastavak reformskih procesa i pripremu strateških dokumenata neophodnih za utvrđivanje daljih smjernica razvoja lokalne samouprave. Preporuke istovremeno predstavljaju smjernice za državu i lokalne samouprave u kom pravcu treba raditi u kreiranju politika i realizaciji aktivnosti koje će doprinijeti unapređenju sistema lokalne samouprave i postizanju evropskih standarda u pružanju usluga građanima

U cilju dinamiziranja reformi u oblasti javne uprave, čiji je sastavni dio i lokalna samouprava, Crna Gora

priprema Strategiju reforme javne uprave za period 2016-2020, sa Akcionim planom za njeno sprovođenje. Ovim dokumentima će se dati okvir i utvrditi smjernice za stvaranje servisno orjentisane javne uprave koja će doprinijeti ekonomskoj stabilnosti i kvalitetnijem životnom standardu svih građana Crne Gore. U periodu implementacije nove Strategije, zakonodavni okvir će se nadograđivati, ali glavni akcenat reforme će biti usmjeren na efikasnu implementaciju zakona i suštinskim promjenama u svakodnevnoj praksi rada javne uprave i podizanju njene profesionalnosti, efikasnosti i odgovornosti.

Jedno od pitanja koje je u toku perioda implementacije Strategije neophodno riješiti odnosi se na opredjeljenje i odlučivanje relevantnih organa u Crnoj Gori na pronalaženju adekvatnog modela organizacije lokalne samouprave. Opšti zaključak Analize modela organizacije lokalne samouprave, koju je usvojila Vlada Crne Gore na sjednici od 08.10.2015. godine, jeste da je za sadašnje, značajno promijenjene okolnosti u Crnoj Gori, između ostalog, i zbog procesa pridruživanja Evropskoj uniji, postojeći monotipski model organizacije lokalne samouprave iskoristio svoje potencijale, te da je potrebna njegova nadogradnja kroz kreiranje blagog politipskog modela.

Bez obzira za koji se model organizacije lokalne samouprave Crna Gora odluči, sistemsko funkcionisanje lokalne samouprave ne smije biti dovedno u pitanje, naročito u odnosu na zakonom utvrđene nadležnosti iz oblasti komunalnih djelatnosti. Donošenje Zakona o komunalnim djelatnostima se zato postavlja kao prioritet u narednom periodu, na što je Zajednica opština u kontinuitetu posebno ukazivala i podnosila inicijative u tom pravcu nadležnim državnim organima. Pored značaja ovog sistemskog propisa za organizaciju službi i efikasno vršenje poslova komunalnih djelatnosti u lokalnim samoupravama (koji su jedna od najznačajnijih zakonom utvrđenih nadležnosti), posebno smo ukazivali na njegov značaj i sa aspekta snaženja lokalnih prihoda kroz uvođenje komunalne naknade, čime bi se značajno doprinijelo prevazilaženju teške finansijske situacije u kojoj se trenutno nalazi najveći broj jedinica lokalne samouprave.

Zastupajući interese svih jedinica lokalne samouprave u cilju jačanja ukupnog sistema lokalne samouprave, Zajednica opština će i dalje biti posvećena aktivnostima koje će obezbijediti finansijsku održivost i jačanje funkcionalne sposobnosti svih lokalnih samouprava u Crnoj Gori.

Refik Bojadžić,
Generalni sekretar Zajednice opština

Intervju sa dr Zoranom Srzentićem, Predsjednikom Opštine Bar

1. Poštovani Predsjedniče, funkciju Predsjednika Opštine vršite već godinu dana. Koliko ste zadovoljni radom organa lokalne uprave i opštinskih službi i koji su prioriteti rada lokalne administracije u narednom periodu? Da li Opština Bar ima problema sa viškom zaposlenih, naročito ako se ima u vidu zahtjev za optimizacijom broja zaposlenih, shodno Planu unutrašnje reorganizacije javnog sektora?

Od dana stupanja na funkciju Predsjednika Opštine Bar insistirao sam na podizanju nivoa **stručnosti, efikasnosti i kvaliteta rada** svih zaposlenih, uz prepoznavanje potrebe podmlađivanja službe i ulaganja više energije i napora kako bi barska lokalna uprava uspjela da izađe iz krize u kojoj se u tom trenutku nalazila. Jednim dijelom smo uspjeli da ostvarimo taj plan, obzirom da se Opština Bar više nije kreditno zaduživala, da uredno izmirujemo prispjela dugovanja, da su zaostale plate zaposlenima isplaćene u potpunosti, a očekujemo da Skupština Opštine Bar na sljedećem zasijedanju usvoji **Odluku o utvrđivanju visine otpremnine lokalnim službenicima i namještenicima**. Što se tiče viška zaposlenih, spomenuo bih da smo krenuli u reorganizaciju rada i regulisanje radnog statusa svih zaposlenih, te da će u fokusu biti službenici koji imaju uslove ili su blizu sticanja **uslova za penzionisanje**. Uradili smo analizu prihoda i rashoda, sagledali i preduzeli mjere gdje možemo povećati primitke, gdje smanjiti rashode, a da ne ugrozimo normalno funkcionisanje lokalne uprave.

2. Opština Bar je prepoznata kao dobar primjer efikasnog modela ubiranja lokalnih prihoda, a posebno prihoda po osnovu poreza na nepokretnosti. Koliko ste zadovoljni radom službi koje su zadužene za ubiranje prihoda opštine? Kakvom ocjenjujete ukupnu finansijsku situaciju u Opštini Bar i šta, po Vašem mišljenju, treba preduzeti da bi se obezbijedila održivost lokalnih finansija?

Odgovor: Naplata lokalnih javnih prihoda, konkretno poreza na nepokretnost, u proteklom periodu je na rastućem nivou. Opština Bar je 2003. godine preuzela naplatu poreza na nepokretnosti od Poreske uprave i tada je naplata ovog prihoda bila 409.311,11€, da bi danas iznosila preko **4.300.000,00€**. Opština Bar je 2014. godine formirala zaseban organ - **Upravu lokalnih javnih prihoda**, koja je do ove godine funkcionisala u okviru Sekretarijata za ekonomiju i

finansije, a koje se sada bavi samo naplatom lokalnih prihoda. Taj se potez pokazao opravdanim, jer će po osnovu poreza na nepokretnost naplata preći planirani iznos od 4.500,000,00€. Isto tako, 2015. godina je **rekordna** i po osnovu naplate **boravišne takse, turističke takse i prireza poreza na dohodak fizičkih lica**. Naravno da ima prostora kako za bolju evidenciju koja se ogleda u unaprijeđenju postojećeg softvera, tako i za samu naplatu, te će se Opština Bar truditi da djeluje u ovom pravcu.

3. Poznato je da Opština Bar raspolaže značajnim potencijalima za razvoj. Da li su obezbijedene planske pretpostavke za valorizaciju raspoloživih potencijala i koje su aktivnosti preduzete ili se preduzimaju od strane opštine za stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta koji će biti stimulativan za investitore da ulažu u projekte na području vaše opštine?

Odgovor: Opština Bar je do sada obezbijedila preduslove za razvoj značajnog dijela razvojnog potencijala kojim raspolaže, kroz izradu i donošenje **planske dokumentacije**. U skladu sa važećim generalnim urbanističkim rješenjima, do sada je planskom dokumentacijom sa detaljnom razradom obuhvaćeno cca 1500 ha (15.000.000 m²). Trenutno je u izradi **15 planskih dokumenata**, od kojih je najznačajniji PUP Bara koji će obezbijediti uslove za razvoj infrastrukturnih projekata i dalju valorizaciju prostora. Takođe, u postupku donošenja je i **Odluka o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta** koja predviđa značajno smanjenje dosadašnjeg iznosa naknade, posebno za objekte turizma i proizvodnje, za šta smatramo da će dodatno privući investitore u naš grad.

Bar je postao vrlo interesantna turistička destinacija, a turizam prioritetni privredni sektor, pa samim tim veliku šansu za razvoj turizma vidimo u privlačenju investitora, koji bi ulagali sredstva u izgradnju turističkih kapaciteta visoke kategorije.

4. Ovogodišnja ljetnja turistička sezona u Crnoj Gori ocjenjuje se kao jedna od najuspješnijih u posljednjih par godina. Koliko ste zadovoljni rezultatima turističke sezone u Baru i kakvi su njeni efekti na opštinski budžet?

Odgovor: Kao što ste naveli, izuzetno smo zadovoljni brojem ostvarenih noćenja i impresijama koje su turi-

sti odnijeli iz naše Opštine. Podaci pokazuju i da je postsezona vrlo uspješna. U neposrednom razgovoru sa hotelijerima, vlasnicima privatnog smještaja i ugostiteljima, zaključeno je da je ovo jedna od **najuspješnijih sezona u posljednjih par godina**. U djelu koji se odnosi na finansijske efekte na budžet Opštine Bar, istakao bih da značajan broj inostranih turista koji boravi u našoj opštini posjeduje nekretnine na osnovu kojih plaća godišnji **porez na nepokretnost**, te da je **turistička taksa** rekordno naplaćena ove godine, pa je i razumljivo naše zadovoljstvo učinjenim. Završetkom ljeta, krenula je priprema za **novu turističku sezonu**, kako bi potencijale naše opštine predstavili na što više turističkih sajмова, a kvalitet i raznovrsnost ponude podigli na viši nivo.

5. Opština Bar je i značajna jadranska luka, sa velikim brojem komparativnih prednosti u odnosu na druge luke sa područja Jadrana. Koliko stanje postojeće komunalne i ostale infrastrukture može uspješno da prati intenzivan trend razvoja barske opštine?

Odgovor: Luka Bar je najveća crnogorska luka koja je saobraćajno - željezničkom prugom i jadranskom magistralom - vrlo dobro povezana sa drugim dijelovima Crne Gore, kao i sa širim regionom.

Sa pozicije daljih ulaganja u ovaj prostor, važno je istaći da Luka Bar posjeduje mogućnost za **valorizaciju svojih kapaciteta** kroz namjensku izgradnju u djelu „slobodne zone“, gdje je donijet Detaljni urbanistički plan. Korisnici „slobodne zone“ uživaju brojne pogodnosti predviđene Zakonom o slobodnim zonama i drugim propisima (uvoz oslobođen carina, carinskih dažbina i PDV-a, skladištenje robe u bescarinskom režimu na neograničeno vrijeme, najširi krug mogućih djelatnosti i potencijalnih korisnika, niska stopa poreza na dobit, uprosćene procedure, itd.).

U cilju strateškog razvoja grada, posebna pažnja posvećena je izgradnji širokih saobraćajnica sa pratećim sadržajem (vertikalna i horizontalna signalizacija), vodovodne, atmosferske i kanalizacione mreže, kao i rekonstrukciji postojeće i izgradnji nove elektro mreže, koja je realizovana u saradnji sa Elektroprivredom.

6. Koji su najznačajniji kapitalni projekti koje lokalna uprava planira da realizuje u narednom periodu? Koliko će oni doprinijeti unapređenju uslova za život građana opštine, upotpuniti turističku ponudu i podići atraktivnost Bara kao turističke destinacije?

Odgovor: Prije svega, spomenuo bih najznačajnije **kapitalne projekte** koji su u toku, a to su: sanacija odlagališta „Čađe“, izgradnja dječijeg vrtića, kao i rehabilitacija skoro 370m puta i potpornih zidova, sanacija i rekonstrukcija mosta i sanacija pješačke staze - kaldrme u Virpazaru. Pored toga, kao projekte od značaja za našu Opštinu vidimo i rekonstrukciju Doma kulture i izgradnju prijemnog odjeljenja za Opštu bolnicu u Baru, gdje će se u dogovoru sa Ministarstvom kulture i Ministarstvom zdravlja napraviti projektni zadatak, a potom pristupiti realizaciji projekata. Takođe, kao važan infrastrukturni projekat naveo bih poboljšanje vodo- snabdijevanja, naročito viših i turističkih djelova opštine i

djelova koji nijesu uključeni u gradsku mrežu preko druge faze izgradnje. Navedeni projekti će umnogome doprinijeti unaprijeđenju života građana Bara, a samim tim će upotpuniti turističku ponudu našeg grada.

7. Koliko ste zadovoljni saradnjom Opštine sa državnim organima i javnim službama čiji je osnivač država i saradnjom sa jedinicama lokalne samouprave? U kom pravcu vidite prostor za unapređenje saradnje?

Odgovor: Opština Bar ostvaruje **odličnu saradnju sa Vladom i nadležnim ministarstvima**, kao i sa ostalim državnim organima. Tu, prije svega, mislim na podršku državnih organa u dijelu privlačenja stranih investicija, unaprijeđenja poslovnog ambijenta, kao i u dijelu pomoći za realizaciju kapitalnih projekata koji će omogućiti da Bar, kao industrijski, saobraćajni, kulturni i sportski centar južnojadranskog primorja, nastavi svoj kontinuiran dinamičan razvoj. Takođe, zadovoljan sam i saradnjom sa drugim jedinicama lokalne samouprave i ovdje bih spomenuo da Opština Bar, u partnerstvu sa Opštinom Ulcinj, Opštinom Budva, Prijesticom Cetinje, Opštinom Kotor i Opštinom Tivat, uz podršku pridruženih partnera iz Slovenije (GOLEA), Francuske (Energy Cities), Opštinom Herceg Novi i Ministarstvom ekonomije u Crnoj Gori, implementira projekat **“Poboljšanje energetske efikasnosti kroz međuopštinsku upravljačku mrežu”** koji je kofinansiran od strane Evropske unije, u okviru Međuopštinskog razvojnog grant programa. Samim tim, dalje unaprijeđivanje saradnje sa ostalim crnogorskim lokalnim samoupravama vidim posebno u **zajedničkom implementiranju projekata finansiranih od strane Evropske unije**.

8. Kakvom vidite ulogu Zajednice opština na planu unapređenja sistema lokalne samouprave i obezbjeđenja uslova za uspješno funkcionisanje opština, uspostavljanja saradnje među opštinama u Crnoj Gori, kao i međunarodnoj saradnji?

Odgovor: Opština Bar je do sada imala veoma dobru saradnju sa Zajednicom opština Crne Gore. Kao nacionalna asocijacija lokalnih samouprava, mišljenja sam da je Zajednica opština veoma **važan stub povezivanja crnogorskih opština** u njihovim zajedničkim stremljenjima ka razvoju efikasnijeg i transparentnijeg rada lokalnih uprava, da podstiče njihov ekonomski razvoj koji će doprinijeti finansijskoj održivosti, kao i da bude glavna karika u usaglašavanju stavova i interesa svih opština. Takođe, mogućnost unaprijeđenja međunarodne saradnje vidim kroz povezivanje Zajednice opština Crne Gore sa zajednicama opština i regiona iz inostranstva, gdje bi se razmjenom kontakata i podsticanjem bratimljenja crnogorskih i inostranih opština stvorio povoljan teren za razmjenu iskustava, kao i zajedničkog rada na projektima koji bi se finansirali iz fondova Evropske unije.

Sjednica Upravnog odbora Zajednice opština

U Podgorici je 29.10.2015. godine **održana IV sjednica Upravnog odbora Zajednice opština Crne Gore**. Sjednicom je predsjedavao **Aleksandar Bogdanović, predsjednik Upravnog odbora Zajednice opština, Gradonačelnik Prijestonice Cetinje**. Zbog značaja tema koje su bile predmet razmatranja, sjednici su, po pozivu, prisustvovali i: **Jadranka Vojinović**, državna sekretarka u Ministarstvu unutrašnjih poslova; **Dragan Vojvodić**, generalni direktor Direktorata za upravljanje i komunalni razvoj u Ministarstvu održivog razvoja; **Snežana Mugoša**, načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava u Ministarstvu finansija; **Olivera Grbović**, načelnica Odsjeka za lokalnu samoupravu u Ministarstvu unutrašnjih poslova i **Vera Vujošević**, savjetnica u Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Upravni odbor je razmatrao **Informaciju o aktivnostima na konsolidaciji lokalnih javnih finansija**. **Refik Bojadžić**, Generalni sekretar Zajednice opština podsjetio je na najznačajnije aktivnosti koje su Ministarstvo finansija, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Zajednica opština preduzeli na planu konsolidovanja teškog stanja u finansijama lokalnih samouprava. Posebno je ukazao na preduzeto na planu: **reprograma poreskog duga; refinansiranja dugova i neizmirenih obaveza; racionalizacije troškova poslovanja, s akcentom na rješavanje problema viška zaposlenih na lokalnom nivou i unapređenja zakonodavnog okvira kojim se reguliše sistem finansiranja lokalnih samouprava**. Istakao je da su ove aktivnosti bile sadržane u **Predlogu mjera** za rješavanje teške finansijske situacije u lokalnim samoupravama koje je u decembru prošle godine usvojio Upravni odbor Zajednice i dostavio nadležnim državnim organima, pa je, u tom smislu, posebno naglasio neophodnost insistiranja na realizaciji svih ovih mjera naročito kroz učešće predstavnika Zajednice opština u Koordinacionom timu za reformu lokalne samouprave i koristeći mehanizme utvrđene Sporazumom o saradnji između Vlade Crne Gore i Zajednice opština.

Snežana Mugoša je, ispred Ministarstva finansija, članovima Upravnog odbora ukazala na činjenicu da najveći broj opština koje su potpisale ugovor o reprogramu poreskog duga realizuje preuzete ugovorne obaveze i naglasila potrebu potpisivanja ovakvog ugo-

ra za opštine koje to nijesu do sad uradile. Upoznala je članove Upravnog odbora o postupku i proceduri zaduživanja opština za potrebe refinansiranja neizmirenih obaveza i dugova, kojim povodom je istakla da opštine moraju dobiti saglasnost Vlade za zaduživanje i saglasnost za državne garancije.

Upravni odbor je prihvatio Informaciju, uz zaključke kojim se članovi Koordinacionog tima za reformu lokalne samouprave, predstavnici Zajednice opština zadužuju da preduzmu sve neophodne mjere kako bi se obezbijedio zakonodavni okvir u smislu predloga sadržanih u Informaciji, te da se preporučuje svim jedinicama lokalne samouprave da, shodno obavezama iz Plana unutrašnje reorganizacije javnog sektora, uspostave racionalnu organizaciju opštinskih organa i javnih službi, optimizuju broj zaposlenih i racionalizuju troškove poslovanja, što je nužan preduslov za stabilizaciju lokalnih javnih finansija. Sekretarijat Zajednice opština je zadužen da redovno informiše Upravni odbor o preduzetim mjerama na ovom planu.

Upravni odbor je razmatrao i **Informaciju o uslovima neophodnim za funkcionisanje komunalnih policija, komunalnih i drugih inspekcija**. **Refik Bojadžić**, Generalni sekretar Zajednice opština, je predstavio najznačajnije aktivnosti koje je Zajednica opština preduzela na planu zaokruživanja zakonodavnog okvira bitnog za funkcionisanje komunalnog sistema. Posebno je istakao Inicijativu upućenu Skupštini Crne Gore za donošenje Zakona o komunalnim djelatnostima i ukazao na potrebu i važnost njegovog donošenja. Takođe je govorio i o pravnim posljedicama i problemima koje u ovakvoj situaciji prouzrokuje početak primjene Zakona o komunalnoj policiji. Pred-

stavio je predlog mjera koji treba da obezbijede uslove za efikasno funkcionisanje komunalnih policija, komunalnih i drugih inspekcija.

Jadranka Vojinović, državna sekretarka u Ministarstvu unutrašnjih poslova je podržala napore koje Zajednica opština preduzima na planu unapređenja cjelokupnog sistema funkcionisanja lokalnih samouprava, uključujući značajne aktivnosti preduzete na planu preciznog definisanja zakonskih odredbi neophodnih za efikasno funkcionisanje sistema komunalnih djelatnosti u lokalnim samoupravama. Između ostalog, govorila je i o potrebi preispitivanja predloga Zajednice opština za izmjenu člana 6 Zakona o komunalnoj policiji, a u cilju obezbjeđenja uslova za punu primjenu ovog zakona na lokalnom nivou.

Dragan Asanović, generalni direktor Direktorata za upravljanje i komunalni razvoj u Ministarstvu održivog razvoja je mišljenja da, imajući u vidu da je Predlog Zakona o komunalnim djelatnostima koji se nalazi u skupštinskoj proceduri pretrpio značajne izmjene, potrebno isti zakon povući iz skupštinske procedure i utvrditi novi tekst Predloga Zakona koji bi prošao mnogo bržu proceduru donošenja. No, imajući u vidu potrebe lokalnih samouprava koje se odnose na obezbjeđivanje uslova za funkcionisanje komunalne policije, s jedne strane i utvrđivanja komunalne naknade kao značajnog prihoda za jedinice lokalnih samouprava, s druge strane, iznio je stav da će Ministarstvo održivog razvoja predložiti da se Zakon o komunalnim djelatnostima donese po hitnom postupku.

Upravni odbor je prihvatio Informaciju, uz zaključke kojim je zadužio članove Koordinacionog tima za reformu lokalne samouprave, predstavnike Zajednice opština da u komunikaciji sa nadležnim ministarstvima insistiraju na hitnom donošenju Zakona o

komunalnim djelatnostima, te izmjenama Zakona o komunalnoj policiji, Zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada i Zakona zaštiti dobrobiti životinja. Upravni odbor je zadužio Generalnog sekretara da nadležnim državnim organima uputi inicijativu za donošenje Zakona o komunalnim djelatnostima po hitnom postupku. Takođe, donijet je zaključak o potrebi formiranja radne grupe koja će raditi na pripremi predloga izmjena i dopuna zakonskih propisa i opštinskih odluka, kako bi se obezbijedile normativne pretpostavke za rad komunalne policije i komunalne inspekcije.

Refik Bojadžić, Generalni sekretar je članove Upravnog odbora upoznao sa *Izveštajem o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori* koji je usvojio Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope, dok je **Vanja Starovlah**, savjetnik za međunarodnu saradnju u Zajednici opština nakon toga Upravni odbor informisala o *posjeti Delegacije Zajednice opština Crne Gore Zajednici opština Republike Turske i Turskoj agenciji za međunarodnu saradnju i koordinaciju (TIKA)*.

Upravni odbor je, na predlog Generalnog sekretara, imenovao **Sašu Ščekića** za *pomoćnika Generalnog sekretara Zajednice opština*. Takođe, **Petar Abramović**, glavni administrator u Opštini Kotor je imenovan za *novog člana Komisije za razvoj lokalne samouprave Zajednice opština*.

Pored toga, na sjednici Upravnog odbora je dogovoreno da se u komunikaciji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova - Direktoratom za vanredne situacije u još jednom zatraži informacija o preduzetom po inicijativi za *centralizaciju poslova zaštite i spašavanja u Crnoj Gori*. Generalni sekretar je članove Upravnog odbora upoznao i sa otvaranjem poziva za *najbolje prakse u lokalnoj samoupravi* za ovu godinu i pozvao opštine da se prijave na konkurs, jer se ovaj program u prethodnom periodu pokazao kao jako koristan za unapređenje rada opština.

Izvještaj o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori

U Strazburu je u periodu 20 - 22. oktobra održana **29. sjednica Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope**, čija je glavna tema bila **“Lokalni odgovor na izazove u oblasti ljudskih prava – migracije, diskriminacija i socijalna inkluzija”**.

Sjednici Kongresa su prisustvovali **članovi Delegacije Crne Gore – Aleksandar Žuric**, šef Delegacije i Predsjednik Opštine Bijelo Polje i **Sonja Nikčević**, Predsjednica SO Nikšić, kao i **Refik Bojadžić**, Generalni sekretar Zajednice opština i **Vanja Starovlah**, sekretar Delegacije.

Jedna od tema jesenje sjednice Kongresa je bio i **Izvještaj o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori**, koji su predstavili izvjestioci Kongresa **Gaje Doga-noglu** iz Turske i **Hans Brade Johansen** iz Danske.

U Izvještaju se navode **pozitivni koraci** koji su preduzeti u okviru reforme javne uprave koja je u toku. U tom kontekstu, naglašava se značaj sprovođenja u praksi ciljeva predviđenih u **reformskim dokumenti-**

ma, kako bi se efikasno prevazišli izazovi sa kojima se Crna Gora suočava. Takođe se naglašava potreba da se lokalnim vlastima **obezbijede finansijska sredstva** koja su u skladu sa njihovim ovlaštenjima i odgovornostima. U svijetlu teške finansijske situacije većeg broja opština, ocijenjeno je da postoji potreba da se do kraja sprovede **održiv model refinansiranja dugova i obaveza jedinica lokalne samouprave**, koji je u toku. Takođe se preporučuje da se u praksi više primje-

njuju **meha-nizmi konsultacija između državnih organa i opština**, kao i da se uspostavi **održivi sistem razvoja ljudskih resursa u lo-**

kalmim zajednicama. Generalno se zaključuje da je u Crnoj Gori obezbijeđen **visok stepen usklađenosti sa principima Evropske povelje o lokalnoj samoupravi** i da je Crna Gora napravila **impresivan napredak na polju lokalne demokratije** u odnosu na prethodni Izvještaj Savjeta Evrope iz 2010. godine.

Šef Delegacije **Aleksandar Žuric** je zahvalio izvjestiocima na Izvještaju koji je prepoznao napredak koji je Crna Gora ostvarila na ovom planu. Istakao je da su “crnogorske lokalne samouprave preduzele značajne aktivnosti na planu jačanja transparentnosti, efikasnosti i odgovornosti na lokalnom nivou, što je i prepoznato u Izvještaju. S druge strane, svjesni smo da postoji značajan prostor za unapređenje cjelokupnog sistema lokalne samouprave, naročito na planu ostvarivanja većeg nivoa fiskalne decentralizacije”.

Članovi Kongresa su jednoglasno usvojili **Izvještaj o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori**.

Kongres je, takođe, raspravljao o lokalnim izborima u Albaniji i Moldaviji, kao i o lokalnoj demokratiji u Luksemburgu. Pored toga, usvojen i jedan broj dokumenata, kao što su **“Novi oblici lokalne uprave”**, **“Trendovi u regionalizaciji u zemljama članicama Savjeta Evrope”**, i dr.

Kongresu su se obratili i **Torbjorn Jagland**, Generalni sekretar Savjeta Evrope, **Igor Crnadak**, ministar spoljnih poslova BiH i predsjedavajući Komiteta ministara Savjeta Evrope i **En Brauzer**, predsjednica Parlametarne skupštine Savjeta Evrope.

Izvodi iz Preporuka Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope:

Kongres sa zadovoljstvom konstatuje sljedeće:

- postojanje generalno pozitivne prirode lokalne demokratije u Crnoj Gori u pogledu primjene principa sadržanih u Povelji;
- usvajanje i primjena novih zakona o lokalnoj samoupravi i finansiranju lokalne samouprave nakon prethodnih preporuka Kongresa (293) u 2010. godini;
- napori koje je napravila Skupština, kao i Vlada u cilju poboljšanja pravnog okvira u kom lokalna demokratija može da se ostvari, naročito u pogledu aktuelnih reformi javne uprave (AURUM), što ukazuje na niz perspektivnih pravnih napredaka za stanje lokalne demokratije u Crnoj Gori;
- Ministarstvo unutrašnjih poslova, u saradnji sa Zajednicom opština, nevladinim organizacijama i OEBS-om, pripremili su model Akcionog plana za borbu protiv korupcije u lokalnoj samoupravi i činjenica je da su sve opštine u Crnoj Gori usvojile ili su u procesu pripreme i usvajanja, ažuriranih Akcionih planova za borbu protiv korupcije u lokalnoj samoupravi za period 2015-2016;
- usklađenost sa članovima 2,3,5,7,8 i 11 Povelje i *de facto* poštovanje ne-ratifikovanih odredbi;
- potpisivanje, ratifikacija i primjena Dodatnog protokola uz Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi o pravu učešća u poslovima lokalnih vlasti

Kongres izražava zabrinutost zbog:

- neprecizne definicije opštinskih nadležnosti, posebno kada su u pitanju obrazovanje i zdravstvo, što dovodi do teške primjene u praksi;
- nedovoljne praktične upotrebe postojećih mehanizama za konsultacije između države i jedinica lokalne samouprave o svim pitanjima koja ih se direktno tiču;
- neadekvatna administrativna struktura lokalnih vlasti, koja je povezana sa neefikasnim upravljanjem ljudskim resursima i nedostatkom kapaciteta za razvoj održive unutrašnje administrativne strukture jedinica lokalne samouprave;
- opštinama nedostaju finansijska sredstva koja su srazmjerna njihovim nadležnostima;
- visokog nivoa duga i neizmirenih obaveza opština.

Kongres traži od Komiteta ministara da pozove vlasti u Crnoj Gori da:

- nastave da prate ciljeve Reforme javne uprave (AURUM) ispunjavanjem zakonskih projekata koji se odnose na lokalnu demokratiju u Crnoj Gori i obezbijede njihovu punu implementaciju u praksi;
- ponovo procijene i jasno definišu djelokrug nadležnosti opština, posebno u pogledu obrazovanja i zdravstva (član 4 stav 2);
- podrže i efikasno iskoriste mehanizme za konsultacije između države i opština o svim pitanjima koja ih se direktno tiču uspostavljanjem redovnih procedura konsultacija (član 4 stav 6 i člana 9 stav 6);
- obezbijede sprovođenje u praksi, u okviru usvojene Strategije za profesionalni razvoj lokalnih službenika i namještenu u Crnoj Gori za period 2015-2018, održivi sistem razvoja ljudskih resursa u jedinicama lokalne samouprave koji će biti prilagođen lokalnim potrebama (član 6. stav 1);
- dodijele lokalnim vlastima finansijska sredstva koja su u skladu sa njihovim ovlaštenjima i odgovornostima (član 9 stav 2);
- kreiraju i sprovedu u praksi održivi model refinansiranja dugova i obaveza jedinica lokalne samouprave prema finansijskim institucijama (član 9 stav 3);
- razmotre izmjene u pravnom okviru u vezi sa međuopštinskom saradnjom, sa ciljem rasvjetljavanja uloge centralne vlasti u kreiranju institucionalnih oblika saradnje između opština (član 10 stav 1);
- preispitaju ratifikaciju odredbi Povelje koje još uvijek nijesu ratifikovane, a već se de fakto primjenjuju.

Crna Gora i Savjet Evrope

- Crna Gora je **postala članica** Savjeta Evrope 11. maja 2007. godine.
- Vlada Crne Gore je u januaru 2008. donijela **Akциони plan saradnje Crne Gore sa Savjetom Evrope**, kojim su definisane aktivnosti nadležnih resora i insititucija u cilju pripreme odgovarajućih mjera i instrumenata i praćenja implementacije ključnih preporuka SE u okviru: 1. postprijemnog programa saradnje; 2. ratifikacije i implementacije konvencija i protokola SE; 3. ekspertskih i nadzornih komiteta po osnovu određenih Konvencija u okviru SE; 4. finansijskih obaveza CG po osnovu članstva u SE; 5. ostalih oblika saradnje CG sa SE.
- Crna Gora je **potpisala Evropsku povelju o lokalnoj samoupravi** (ETS br. 122) 24. juna 2005. godine i ratifikovala je 12. septembra 2008. godine. Povelja je stupila na snagu u Crnoj Gori 1. januara 2009. godine.
- Crna Gora je **potpisala Dodatni protokol Evropske povelje o lokalnoj samoupravi o pravu učešća u poslovima lokalne uprave** (ETS br. 207) 16. novembra 2009. godine i ratifikovala ga 1. oktobra 2010. godine, a koji je stupio na snagu 1. juna 2012. godine

Peta sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora između

Na Cetinju je 3. novembra 2015. godine, u organizaciji Zajednice opština Crne Gore i Komiteta regiona Evropske unije održana **peta sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora (ZSO) Komiteta regiona EU i Crne Gore**.

Sjednicom su kopredsjedavali **Aleksandar Bogdanović**, Gradonačelnik Prijestonice Cetinje i **Hjui Mekgrat**, član Vijeća okruga Tiperari, Republika Irska.

Sjednici su, uz predstavnike Komiteta regiona EU i Zajednice opština Crne Gore, prisustvovali predsjednici i predstavnici crnogorskih jedinica lokalne samouprave, državnih institucija, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i drugih institucija EU.

U uvodnom dijelu sjednice, prisutnima su se obratili: **Mitja Drobnič**, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, **Aleksandar Andrija Pejović**, državni sekretar i glavni pregovarač za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, **Aleksandar Bogdanović**, Gradonačelnik Prijestonice Cetinje i **Hjui Mekgrat**, predstavnik Komiteta regiona EU.

Ambasador **Drobnič** podsjetio je na značaj sprovođenja reformi na lokalnom nivou, kao značajan proces u fazi evropskih integracija.

„Lokalne vlasti su javne institucije najbliže građanima, zbog čega one imaju veoma važnu ulogu u implementiranju reformi – podrazumijevajući one reforme sprovedene u kontekstu pristupanja Evropskoj uniji, ali i one koje su usmjerene u pravcu obezbjeđivanja ukupnog razvoja zemlje. Kada govorimo o procesu integracija u Evropsku uniju i o samoj Evropskoj uniji, imamo tendenciju da možda i previše gledamo ka centralnom nivou zemalja proširenja. Ali, na kraju, reforme su neophodne na lokalnom i regionalnom nivou“ – istakao je Ambasador **Drobnič**.

Glavni pregovarač u procesu pristupanja Crne Gore EU **Aleksandar Andrija Pejović** naglasio je kako saradnja Zajednice opština Crne Gore sa Komitetom regiona učvršćuje institucionalnu komponentu saradnje sa EU u procesu stabilizacije i pridruživanja.

„Jačanje dijaloga i saradnje regionalnih i lokalnih nivoa vlasti EU sa lokalnim vlastima Crne Gore omogućavaju sveo-

buhvatnu pripremu Crne Gore za efikasnije sprovođenje pravne tekovine EU. Stoga mogu reći da se Zajednički savjetodavni odbor zaista pokazao kao dobra platforma za potrebe naglašavanja najznačajnijih reformskih procesa kroz koje prolaze lokalne samouprave. U saradnji s kolegama iz Komiteta regiona i Evropske komisije, predstavnici lokalnih samouprava u kontinuitetu razmjenjuju iskustva i u pravom smislu se pripremaju za obaveze koje ih očekuju datumom pristupanja“ – kazao je on.

U periodu od posljednjeg sastanka ZSO-a, kako je naglasio ko-predsjedavajući **Aleksandar Bogdanović**, preduzete su brojne mjere u cilju reforme sistema lokalne samouprave u Crnoj Gori.

„Zadovoljstvo mi je što danas mogu konstatovati i da nam prethodnih 12 mjeseci govori o živim i dinamičnim aktivnostima Zajednice opština Crne Gore, ali i o daljem progresu u pogledu komunikacije sa institucijama Evropske unije, koje su neumoran i posvećen partner naših gradova i opština u svim bitnijim procesima.

Sve što je navedeno, samo je dio urađenog u cilju poboljšanja organizacionih i funkcionalnih aspekata u radu lokalnih uprava, a prije svega – na putu ka njihovom približavanju svim standardima koje prepoznajemo kao moderne evropske vrijednosti“ – saopštio je Gradonačelnik **Bogdanović**.

Predstavnik Komiteta regiona i član Vijeća okruga Tiperari **Hjui Mekgrat** akcentovao je značaj rada Zajedničkog savjetodavnog odbora u svijetlu daljeg puta Crne Gore ka članstvu u EU.

„Iako ima savjetodavni karakter, ovaj Odbor ima važnu ulogu u samom procesu proširenja, odnosno u aktuelnim pripremama Crne Gore za pridruživanje Evropskoj uniji. Naš Odbor zajednički djeluje u cilju podsticanja lokalne i regionalne saradnje, ohrabrujući lokalne vlasti da pruže

svoj puni doprinos procesu evropskih integracija“ – istakao je **Mekgrat**.

Tokom dvije sesije na petoj sjednici ZSO-a, **razmatrane su teme koje se odnose na upravljanje ljudskim resursima, kao i na međuregionalnu i transnacionalnu saradnju**.

Prema mišljenju Generalnog sekretara Zajednice opština

Crne Gore i Komiteta Regiona

Crne Gore **Refika Bojadžića**, jedan od ključnih zadataka koji stoje pred jedinicama lokalne samouprave u našoj državi jeste da unaprijede svoje stručne kapacitete.

„Važnost tog pitanja naglašena je i u nedavnom Izvještaju Savjeta Evrope o stanju lokalne demokratije u Crnoj Gori, kojim je, između ostalog, preporučeno uspostavljanje i sprovođenje održivog sistema razvoja ljudskih resursa u jedinicama lokalne samouprave koji će biti prilagođen lokalnim potrebama. Jedinice lokalne samouprave danas karakteriše različit stepen razvijenosti, što je u direktnoj korelaciji sa njihovim administrativnim kapacitetima. Prisutan je i višak zaposlenih, a u proteklom vremenu došlo je do smanjenja budžeta gradova i opština, što je ograničilo i smanjilo mogućnosti za obezbjeđivanje i izdvajanje

sredstava za stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih. No, uprkos tome, pojedine jedinice lokalne samouprave modernizovale su funkciju upravljanja ljudskim resursima, dajući joj značaj strateškog cilja. A upravo prepoznajući potrebu i značaj dodatnog obrazovanja i osposobljavanja lokalnih službenika, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Zajednica opština Crne Gore, Uprava za kadrove i jedinice lokalne samouprave, u saradnji sa međunarodnim ekspertima, pripremili su Strategiju za profesionalni razvoj lokalnih službenika i namještenika u Crnoj Gori 2015 – 2018. godine, kao i Akcioni plan za njeno sprovođenje“ – zaključio je **Bojadžić**.

O navedenim temama govorili su i: **Andres Jadla**, član Vijeća Grada Rakvere (Estonija), **Dragana Ranitović**, generalna direktorka za državnu i lokalnu upravu u Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore, **Ana Vukadinović**, generalna direktorka Generalnog direktorata za koordinaciju Programa pomoći EU u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, **Nikola Dobroslavić**, župan Dubrovačko – neretvanske Županije (Hrvatska), **Darko Mrvaljević**, koordinator Mreže opštinskih projekt menadžera Crne Gore i **Emil Savov**, član Upravnog odbora Fonda za lokalne vlasti (Bugarska).

Na sastanku je dogovoreno da ZSO pripremi **Izvještaj na temu transnacionalne i interregionalne saradnje**. Imenovani su i ko-izvjestioci i to **Aleksandar Žurić**, Predsjednik Opštine Bijelo Polje i **Snježana Bužinjec**, Predsjednica Opštine Jakovlje iz Hrvatske.

Šesta sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora će se održati u aprilu naredne godine u Briselu.

Koordinator Mreže opštinskih projekt menadžera Crne Gore **Darko Mrvaljević** je naveo „polazne osnove sa kojih se učesnicima skupa obraćaju lokalne zajednice iz Crne Gore:

- Opštine žele da implementiraju projekte koji znače unapređenje kvaliteta života građana i ispunjavanje potreba lokalnih zajednica;
- Opštine žele da pomognu društvu u procesu EU integracija kroz implementaciju EU politika (podsjetiću, 70 % EU regulative se implementira na regionalnom/lokalnom nivou) za šta je potreban dalji razvoj kapaciteta, infrastrukture i servisa;
- Opštine žele da rasterete državni budžet kroz korišćenje EU fondova – bespovratnog novca;
- Opštine žele podršku za projekte gdje Evropska unija ocijeni da su kvalitetni i da vrijedi bespovratno dati novac poreskih obveznika zemalja članica.

Da bismo savladali prepreke, odgovorili izazovima, ostvarili ohrabrujući bilans rezultata, neophodna nam je šira podrška. Jer pred sobom imamo samo jedan imperativ - evropski kvalitet života svih građana.“

Član Upravnog odbora Fonda za lokalne vlasti (Bugarska) **Emil Savov** je predstavio **Fond za lokalne samouprave u Bugarskoj**, koji je finansijski instrument koji pruža podršku bugarskim opštinama u procesu pripreme i implementacije projekata finansiranih od strane EU. Trenutni fond sredstava FLAG-a je 160 mil.€, od čega je 50 mil.€ obezbijedila Vlada, dok je preostalih 110 mil.€ dugoročni zajam EBRD-a.

Fondom upravlja Odbor direktora koji čine: izvršni direktor kojeg imenuje nacionalna asocijacija lokalnih vlasti, 5 predstavnika ministarstava koja su nadležna za operativne programe i 1 predstavnik EBRD-a.

Zajednice opština Crne Gore u posjeti Zajednici opština Republike Turske i Turskoj agenciji za međunarodnu saradnju i koordinaciju (TIKA)

Na poziv Zajednice opština Republike Turske, Delegacija Zajednice opština Crne Gore je boravila u zvaničnoj posjeti asocijaciji lokalnih vlasti Turske i Turskoj agenciji za međunarodnu saradnju i koordinaciju (TIKA). Ova posjeta je organizovana uz podršku Ambasade Crne Gore u Republici Turskoj.

Delegaciju Zajednice opština su predstavljali: **Aleksandar Bogdanović**, predsjednik Upravnog odbora Zajednice opština i Gradonačelnik Cetinja, **Refik Bojadžić**, Generalni sekretar Zajednice opština, **dr Zoran Srzentić**, Predsjednik Opštine Bar, **Samir Agović**, Predsjednik Opštine Petnjica i **Vanja Starovlah**, savjetnik za međunarodnu saradnju u Zajednici opština. Pored članova Delegacije, sastancima je prisustvovao **Branko Milić**, Ambasador Crne Gore u Republici Turskoj.

Aleksandar Bogdanović, predsjednik Upravnog odbora je na sastanku sa Zajednicom opština Turske, između ostalog, naglasio da Crna Gora i Turska imaju jako intenzivnu saradnju na svim nivoima, da se u Crnoj Gori realizuje veliki broj projekata podržanih od strane TIKE i turske ambasade, te da saradnja koja već postoji može dalje biti obogaćena saradnjom između asocijacija lokalnih vlasti. Ocjenio je jako korisnim uspostavljanje saradnje između nacionalnih asocijacija i da razmjena iskustava na raznim poljima može biti veoma dragocjena za obje strane.

Refik Bojadžić, Generalni sekretar Zajednice opština CG i **Hajretin Gudrun**, Generalni sekretar Zajednice opština Turske su posebno naglasili značaj uspostavljanja partnerstava i bratimljenja između crnogorskih i turskih opština, unaprijeđivanje tog procesa i praćenje rezultata ostvarenih tom saradnjom. Naglašen je i značaj obuka, prvenstveno na planu razvijanja malih biznisa i upravljanja biznis zonama.

Dr Zoran Srzentić, Predsjednik Opštine Bar i **Samir Agović**, Predsjednik Opštine Petnjica izrazili su zadovoljstvo zbog organizovanja sastanka i ukratko predstavili svoje opštine i potencijalne oblasti za zajedničke projekte sa turskim kolegama.

Na sastanku je dogovoreno da se pristupi proceduri i pripremi **Protokola o saradnji** između zajednica opština Crne Gore i Turske koji bi bio potpisan prilikom uzvratne posjete Zajednice opština Turske Crnoj Gori, kao i da se oformi **zajednički operativni tim** koji će definisati prioritne oblasti saradnje i pratiti sprovođenje zajedničkih projekata i aktivnosti, u cilju implementacije Protokola o saradnji.

Crnogorska delegacija je posjetila i **Tursku agenciju za međunarodnu saradnju i koordinaciju (TIKA)**, gdje su sa predstavnicima TIKE razgovarali o podršci koju ova organizacija pruža u realizaciji brojnih projekata u Crnoj Gori. Izražena je zahvalnost za sve

aktivnosti koje je TIKA sproveda u Crnoj Gori, kao i očekivanje da će ta podrška biti još snažnija u narednom periodu.

Članovi crnogorske delegacije su, kao prioritetne oblasti za podršku, naveli projekte u oblasti razvoja malog i srednjeg biznisa, upravljanja biznis zonama, infrastrukture, ženskog preduzetništva, obnove kulturnih spomenika i dr. Predloženo je i da TIKA sagleda mogućnosti za finansiranje zajedničkih projekata bratimljenih opština, kao i da se iskoristi pozicija koju asocijacije opština imaju kao predstavnici svih lokalnih samouprava obje zemlje radi prikupljanja opštinskih predloga projekata za finansiranje i širenje njihovih rezultata na što veći broj opština.

Predstavnici TIKE su izjavili da je posjeta realizovana u pravo vrijeme, s obzirom da je u toku priprema budžeta TIKE za narednu godinu. Praksa ove agencije je da sve pristigle zahtjeve iz zemalja u kojima djeluje vrednuje po značaju i uticaju koji bi se ostvario njihovom realizacijom i, na osnovu toga, donosi odluku o projektima koje će da finansira. Takođe su najavili da će, u komunikaciji sa koordinatorom TIKE za Crnu Goru, pristupiti realizaciji zaključaka sa sastanka.

Na kraju posjete, crnogorska delegacija se susrela i sa **Veyselom Tirjakijem**, Predsjednikom Opštine Altıdag (centralna opština Ankare).

Zajednica opština na Otvorenim danima u Briselu

U Briselu se u periodu 12-15. oktobra 2015. godine održala 13-ta po redu manifestacija **Otvoreni dani**, koja svake godine okuplja preko 6000 predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti. U okviru ovog događaja, održava se veliki broj radionica posvećenih temama od interesa za evropske lokalne i regionalne vlasti.

Zajednica opština Crne Gore je bila partner i koorganizator radionice na temu **“Povećanje zaposlenosti i razvoj Jadransko-jonske oblasti kroz implementaciju strategije za Jadransko-jonski makroregion”**.

Predsjednik Opštine Kotor dr Aleksandar Stjepčević je, u ime Zajednice opština Crne Gore i Opštine Kotor, bio jedan od glavnih govornika na temu **“Regioni otvoreni za biznis”**. Pored njega, u okviru ove teme su govorili i predsjednici italijanskih regija Puglia - Michele Emiliano, Friuli Venezia Giulia - Debora Serracchiani, March - Luca Ceriscioli, Abruzzo - Luciano D'Alfonso, kao i predsjednik Dubrovačko - Neretvanskog regiona Nikola Dobroslavić i potpredsjednik Konferencije perifernih pomorskih regiona (CPMR) George Alexakis. Predsjednik Stjepčević je ovom prilikom govorio o ulozi regiona kao funkcionalnih mjesta za rast i razvoj u pogledu implementacije Strategije za Jadransko-jonski makroregion. “Fokus strateškog planiranja razvoja je na podsticanju lokalnog i regionalnog rasta na funkcionalnom umjesto na administrativnom nivou. Glavno usmjerenje je na bolje upotrebi svih postojećih resursa - finansijskih, ljudskih, prirodnih, itd. sa ciljem obezbjeđivanja optimalnog razvoja i rasta teritorija, čineći ih boljim mjestima za život njihovih građana i istovremeno - razvoj biznisa. Od posebnog značaja je razvoj preduzetništva, bolja upotreba njihovih inovativnih potencijala i poslovnih organizacija kako bi se, kroz ekonomiju zasnovanu na znanju, poboljšao nivo njihove konkurentnosti i ekonomije u cjelini. Istovremeno, sve to treba da generiše jako privlačenje domaćih i stranih direktnih investicija što će doprinijeti boljem integrisanju crnogorske ekonomije u međunarodno tržište. Značajan korak u tom pravcu predstavlja i EU Strategija Jadransko Jonskog regiona. Strategija ima za cilj da promoviše društveno ekonomski prosperitet regiona povećanjem njegove privlačnosti, konkurentnosti i povezanosti.” – istakao je Predsjednik Stjepčević.

Zajednica opština na Generalnom samitu Unije turskih opština u Istanbulu

Generalni samit Unije turskih opština, kojem su prisustvovali predstavnici više stotina gradova iz dvadesetak država Evrope, Azije i Afrike, održan je 09. septembra 2015. godine u Istanbulu. Samitu je, ispred Zajednice opština, prisustvovao **Aleksandar Bogdanović**, predsjednik Upravnog odbora Zajednice opština i Gradonačelnik Prijestonice Cetinje, koji je, u svom obraćanju, posebno naglasio značaj regionalne saradnje.

„Želim izraziti duboku zahvalnost našim uvažanim domaćinima na pozivu zahvaljujući kojem su Cetinje i Crna Gora prisutni na današnjem događaju. Za nas ovo predstavlja samo još jedan dodatni podstrek u cilju daljeg intenzivnog rada na međunarodnoj saradnji i povezivanju sa prijateljskim gradovima – čijih predstavnika danas, na ovom mjestu, ima na pretek. Jer, međunarodna partnerstva od kojih direktnu korist imaju građani, od izuzetne su važnosti za budućnost ovog geografskog podneblja“ – kazao je on.

Gradonačelnik Bogdanović pritom je posebno pozvao predstavnike turskih gradova na jačanje odnosa u pravcu intenziviranja privredne saradnje. On je, kao predsjednik Upravnog odbora Zajednice opština Crne Gore, uputio poziv za saradnju predstavnicima turskih, ali i ostalih lokalnih vlasti, prevashodno u cilju kandidovanja projekata od međusobnog značaja.

Gradonačelnik Bogdanović na samitu Unije turskih opština u Istanbulu boravio je na poziv predsjednika te organizacije Ibrahima Karaosmanoglua.

Međunarodna konferencija o dijalogu gradova pobratima Njemačke i Turske

U Opštini Maltepe, gradskoj opštini Istanbula (Turska), organizovana je **Međunarodna konferencija o dijalogu između njemačkih i turskih gradova/opština pobratima**, koja je održana 22-25. oktobra 2015. godine. Gradonačelnik Maltepea je, preko Ambasade Crne Gore u Turskoj, uputio poziv i predstavnicima Zajednice opština Crne Gore. Konferenciji su prisustvovali **Anela Kriještorac**, potpredsjednica Opštine Pljevlja i **Mira Čolović**, sekretarka Sekretarijata za uređenje prostora u Opštini Pljevlja.

Analiza modela organizacije lokalne samouprave

Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori za period 2011-2016. godina (AURUM), odnosno **Akcioni plan za njeno sprovođenje za period 2014-2015. godine** utvrdio je, kao jednu od prioritetnih aktivnosti, izradu **Studije o mogućnosti uvođenja politipskog načina organizovanja lokalne samouprave**. Realizacija utvrđene aktivnosti, uz podršku međunarodnih eksperata angažovanih od strane TAIEXA i SIGME, započela je u martu mjesecu, da bi nakon usaglašavanja, bila usvojena od strane Vlade na sjednici održanoj 08.10.2015.godine. Analiza ima za cilj **sagledavanje postojećeg monotipskog modela organizacije lokalne samouprave**, imajući u vidu specifičnosti i razlike između opština u pogledu **broja stanovnika, veličine, privrednog i fiskalnog kapaciteta**. Analiza je dala i **preporuke** koje mogu poslužiti kao **smjernice za utvrđivanje adekvatnog modela organizacije lokalne samouprave** u kontekstu okolnosti u kojima se Crna Gora nalazi. Preporuke predstavljaju osnov za zakonodavne, institucionalne, organizacione, funkcionalne, finansijske i ekspertske promjene, te trasiraju strateške razvojne pravce sistema lokalne samouprave u Crnoj Gori u budućem periodu.

Opšti zaključak Analize je da je postojeći monotipski model organizacije lokalne samouprave iskoristio svoje potencijale, te da je moguća i potrebna njegova nadogradnja. Uzimajući u obzir vrlo izražene rizike naglog prelaza na čisto politipski model organizacije lokalne samouprave, u Analizi je preporučeno kreiranje blagog politipskog modela lokalne samouprave u Crnoj Gori. Ukoliko se Crna Gora opredijeli za ovaj model, on će u narednoj fazi razvoja sistema lokalne samouprave omogućiti dobre razvojne šanse, zadržavajući elemente crnogorske tradicije lokalne samouprave, kao i uklapanje u dobro evropsko višestepeno upravljanje.

Preporuke iz Analize

1. Zakonski utvrditi krug lokalnih poslova i ovlaštenja koji će biti zajednički svim jedinicama lokalne samouprave, bez obzira na njihovu veličinu, ekonomsko-finansijsku snagu i druge specifične razlike.
2. Zakonski omogućiti i regulisati različite oblike dobrovoljne međuopštinske saradnje, uključujući povjeravanje obavljanja lokalnih poslova drugim jedinicama lokalne samouprave, stvaranje zajedničkih privrednih preduzeća, javnih ustanova i upravnih organa s drugim jedinicama i sl. Razmotriti mogućnost finansijske motivacije za uspostavljanje dobrovoljne međuopštinske saradnje.
3. Zakonski utvrditi krug poslova i ovlaštenja za koje bi se posebnim zakonskim odredbama ili propisom Vlade moglo utvrditi da su prilikom njihovog vršenja određene manje jedinice lokalne samouprave (npr. one s manje od 10.000 stanovnika, koje imaju slab organizacioni, ka-

drovski, administrativni ili fiskalni kapacitet) dužne sarađivati sa susjednim većim jedinicama lokalne samouprave koje imaju veći kapacitet (tzv. obavezna saradnja). U ovu kategoriju mogli bi se uvrstiti npr. poslovi u vezi ekonomskog razvoja, izgradnje značajnijih komunalnih objekata, infrastrukture, prevoza putnika, rješavanja stambenih potreba lica u stanju socijalne potrebe, lica sa invaliditetom, administrativni i drugi poslovi.

4. Zakonski omogućiti da veće i snažnije jedinice lokalne samouprave, zavisno od prirode cjeline, potreba zajednice i sopstvenih mogućnosti, ubrzano rade na svom razvoju, koji je od šireg interesa za region i Crnu Goru. Za to je potrebno razmotriti mogućnost utvrđivanja kruga poslova koji su u funkciji razvoja, a koji će se moći prenijeti, odnosno povjeriti određenim većim i snažnijim jedinicama lokalne samouprave, koji se obavljaju u saradnji sa državnim organima uz obezbjeđenje odgovarajućih sredstava za njihovo vršenje (npr. nauka, tehnologija, istraživanje, visoko obrazovanje, sekundarno i tercijarno zdravstvo i sl.).
5. Kontinuirano razvijati različite forme međuopštinske saradnje, uz posebno naglašenu ulogu Zajednice opština kao servisa stručne podrške za jedinice lokalne samouprave sa slabijim kapacitetima i centra umrežavanja, kao i razmjene dobrih praksi.
6. Zakonski detaljnije urediti mjesne zajednice, u smislu jačanja njene uloge i položaja, posebno u najvećim jedinicama lokalne samouprave, koje bi uključile učešće građana u procesima odlučivanja o pitanjima od interesa za određenu mjesnu zajednicu, mogućnost donošenja određenih odluka od interesa za određeni dio jedinice lokalne samouprave, kao i mogućnost dekoncentrisanog vršenja određenih lokalnih upravnih poslova (npr. kroz redefinisani mjesni centar u mjesnoj zajednici ili za više mjesnih zajednica).
7. Zadržati posebno pravno uređenje položaja Glavnog grada i Prijestonice, uz dodjeljivanje određenih adekvatnih poslova i ovlaštenja, kako bi se omogućio njihov specifični razvoj u ekonomskom i društvenom smislu.
8. Kontinuirano jačati razvoj jedinica lokalne samouprave, kao i njihove kapacitete za korišćenje sredstava iz fondova Evropske unije.
9. Razvijati međusobnu saradnju jedinica lokalne samouprave, na nivou regiona koje statistički prepoznaje Zakon o regionalnom razvoju, radi sagledavanja razvojnih potreba i rješavanja zajedničkih problema, na način da se jača konsultativni proces sa privrednim i civilnim sektorom i stručnom i akademskom zajednicom, u cilju davanja smjernica predstavnicima u Partnerskom savjetu za regionalni razvoj, prilikom predavljanja interesa i pokretanja inicijativa u tom savjetodavnom tijelu.

10. Značajnije koristiti mogućnosti predviđene odredbom člana 20 stav 2 Zakona o regionalnom razvoju kojom se favorizuju projekti manje razvijenih jedinica lokalne samouprave, kao i zajednički projekti dvije ili više jedinica lokalne samouprave sa pozitivnim društveno-ekonomskim efektima realizacije i koji su od većeg značaja za Crnu Goru.
11. Ministarstvo finansija treba da nastavi dijalog sa Zajednicom opština i pronade odgovarajuća rješenja u sistemu finansiranja, naročito u vezi izgubljenih prihoda opština po osnovu naknade za korištenje građevinskog zemljišta i drugih izgubljenih prihoda u vezi efikasnog korištenja sredstava pretpristupnih fondova Evropske unije.
12. Donijeti novi Zakon o komunalnim djelatnostima u cilju unapređenja usluga građanima i obezbjeđenja adekvatnih prihoda za vršenje poslova zajedničke komunalne potrošnje, te donijeti Zakon o legalizaciji neformalnih objekata.
13. Jedinicama lokalne samouprave kojima se utvrdi veći obim nadležnosti treba obezbijediti adekvatne izvore prihoda za vršenje novih poslova kroz uvođenje novog, odnosno povećanjem učešća u postojećem prihodu (npr. porezu na dohodak fizičkih lica, eko naknada i sl.).
14. Zadržati koncept relativno velikih opština sa snažnijim razvojnim potencijalom i dovoljnim kapacitetom za obavljanje svih funkcija lokalne samouprave.
15. Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore jasnije i preciznije utvrditi uslove i kriterijume za formiranje novih opština i na taj način izbjeći usitnjavanje opština ili arbitrnost u pogledu osnivanja novih opština.
16. Djelovanjem mjesnih zajednica i obezbjeđenjem dovoljnih nadležnosti i finansijskih sredstava za njihovo funkcionisanje amortizovati rizik od „centralizma“ unutar velikih opština.
17. Razmotriti mogućnost smanjenja osnovnog broja odbornika sa 30 na 20, uz zadržavanje dodatnog broja odbornika (na svakih 5.000 birača bira se još po jedan odbornik), moglo bolje odraziti objektivno postojeće razlike u broju birača različitih jedinica lokalne samouprave.
18. Razmotriti mogućnost da se u svim opštinama nadležnost donošenja jedinstvenog akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji svih upravnih organa i službi u opštini povjeri predsjedniku opštine, na predlog glavnog administratora, radi obezbjeđenja racionalnosti unutrašnje strukture u lokalnoj upravi.
19. Jačati oblike saradnje opštinskih projekt menadžera međusobno, kao i kroz mrežu opštinskih projekt menadžera, koja je osnovana od strane Zajednice opština, te obezbijediti stalnu njihovu edukaciju i povezivanje sa relevantnim subjektima u Evropskoj uniji, kao i u pojedinim državama članicama Evropske unije.
20. Razmotriti mogućnost normativnog unaprjeđenja pitanja vezanih za to da više opština osnuju zajedničko komunalno preduzeće, drugo privredno društvo, zajedničku ustanovu, zajedničku agenciju ili drugo pravno lice, tako da jedinice lokalne samouprave imaju različite vlasničke, odnosno osnivačke udjele u tim preduzećima, ustanovama, agencijama i drugim pravnim licima.
21. Razmotriti mogućnost normativnog unaprjeđenja pitanja vezanih za to da se komunalna i druga preduzeća osnivaju kao oblici institucionalnog javno-privatnog partnerstva, odnosno kao zajednička ulaganja u društva u mješovitoj svojini (opštinskom i privatnom).
22. Zakonski omogućiti osnivanje zajedničkih organa lokalne uprave (sekretarijati, uprave, direkcije, i sl.) koji bi obavljali poslove lokalne uprave zajednički za više jedinica lokalne samouprave, na osnovu sporazuma o osnivanju. Posebno je važno naglasiti mogućnost osnivanja zajedničke službe komunalne policije, službe zaštite i spašavanja, informacionog centra i drugih upravnih organa i službi. Ti bi zajednički organi lokalne uprave i službe obavljale poslove lokalne uprave iz sopstvenog djelokruga i prenesene i povjerene poslove državne uprave. Ovo bi uključivalo i mogućnost da više opština ima zajedničkog opštinskog menadžera ili glavnog administratora.
23. Zakonski omogućiti da Vlada zahtijeva osnivanje zajedničkih upravnih organa na nivou više jedinica lokalne samouprave, pa, možda, i na nivou postojećih razvojno-planskih regiona i to u određenim slučajevima vršenja prenesenih i povjerenih poslova, iz razloga njihovog značaja, boljeg nadzora nad izvršenjem, kao i zbog efikasnosti, dobre koordinacije i ekonomičnosti u njihovom vršenju.
24. Razmotriti mogućnost izmjene zakonske odredbe kojom se traži saglasnost Ministarstva finansija na sporazum, kojim se obavljanje unutrašnje revizije opštine sa manje od 10.000 stanovnika, povjerava većoj opštini.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 08. oktobra 2015. godine, razmotrila Analizu modela organizacije lokalne samouprave, kojim povodom je donijela sljedeće zaključke:

- Vlada je usvojila Analizu modela organizacije lokalne samouprave.
- Zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova da, u saradnji sa Ministarstvom finansija, Ministarstvom ekonomije, Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja, imajući u vidu preporuke iz Analize, započnu pripremu Strategije reforme javne uprave za period 2016-2020. godine.
- Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da kontinuirano stvaraju uslove potrebne za obezbjeđenje korišćenja sredstava iz fondova Evropske unije.
- Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da kontinuirano razvijaju različite oblike međuopštinske saradnje.
- Zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova da o zaključcima iz tač. 3 i 4 obavijesti lokalne samouprave.

Inicijativa za odlaganje primjene Zakona o komunalnoj policiji

Zajednica opština je 23. septembra 2015. godine pokrenula **Inicijativu za odlaganje primjene Zakona o komunalnoj policiji**. U Inicijativi je ocijenjeno da **nijesu ispunjeni uslovi za sprovođenje Zakona o komunalnoj policiji** od strane jedinica lokalne samouprave zbog nepostojanja **zakonskog, odnosno normativnog okvira**, kao ni zbog neispunjenosti **organizacionih i materijalno-tehničkih pretpostavki**, te je predloženo da se njegova primjena **odloži do 1. oktobra 2016. godine**.

Razlozi koji su doveli do ovakve ocjene su sljedeći:

- **nemogućnost primjene prije donošenja Zakona o komunalnim djelatnostima** – Zakonom o komunalnoj policiji (član 6) je utvrđeno da će se mjesna nadležnost komunalne policije utvrditi Zakonom o komunalnim djelatnostima, kao i drugim materijalnim zakonima kojima se uređuju oblasti u kojima opština vrši sopstvene poslove ili poslove iz prenjete ili povjerene nadležnosti;
- **nijesu donijeti svi podzakonski propisi** za sprovođenje Zakona o komunalnoj policiji, i to: (1) Pravilnik o načinu vršenja poslova, primjeni ovlaštenja i izgledu tablice za regulisanje saobraćaja komunalne policije, (2) Pravilnik o boji i oznakama službenih vozila, plovila i posebne opreme komunalne policije, i (3) Pravilnik o izgledu uniforme, oznakama na uniformi i načinu nošenja uniforme komunalne policije;
- **nijesu sprovedene obuke komunalnih policajaca niti obezbjeđeno polaganje stručnog ispita**, koji je uslov za vršenje svih zakonom propisanih ovlaštenja, i to: izdavanje usmenog naloga, izdavanje upozorenja, utvrđivanje identiteta, lišavanje slobode, zaustavljanje i privremeno isključivanje

vozila iz saobraćaja, pregledanje i privremeno oduzimanje predmeta, primjena video-nadzora i upotreba sile, kao i izdavanje prekršajnog naloga. Do ispunjenja ovog uslova, i kada bi imali utvrđenu mjesnu nadležnost, komunalni policajci mogu primjenjivati samo sljedeća ovlaštenja: izdavanje usmenog naloga i upozorenja;

- **nijesu ispunjene organizacione i materijalno-tehničke pretpostavke** – zbog neispunjenosti prethodnih uslova, većina jedinica lokalne samouprave nije pristupila aktivnostima na ispunjavanju ovog uslova.

Inicijativa je dostavljena resornom Ministarstvu unutrašnjih poslova i Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore. Sa istom je upoznato i Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Nažalost, inicijativa nije procesuirana, tako da je Zakon o komunalnoj policiji počeo da se primjenjuje 3. oktobra 2015. godine. Pravne posljedice koje su nastupile danom primjene Zakona otvorile su nove izazove sa kojima lokalne samouprave treba da se suoče. Sa svim ovim okolnostima Upravni odbor Zajednice opština upoznat je na sjednici održanoj 29. oktobra 2015. godine, povodom čega je donio predlog mjera za prevazilaženje uočenih problema, koji će biti predmet posebne pažnje u Zajednici opština u predstojećem periodu.

Aktivnosti Radne grupe za komunalne djelatnosti i životnu sredinu

Četvrta sjednica Radne grupe za komunalne djelatnosti i životnu sredinu Zajednice opština održana je 21. septembra 2015. godine u Podgorici.

Radna grupa je, sa aspekta sistema i autonomije lokalne samouprave u obavljanju sopstvenih poslova, pripremila *Mišljenje na Nacrt Zakona o zaštiti prirode*, *Amandmane na Predlog Zakona o životnoj sredini* i *Inicijativu za odlaganje primjene Zakona o komunalnoj policiji*¹.

1. *Zaštita prirode* predstavlja veoma značajno pitanje koje zahtjeva potpun i adekvatan legislativni okvir kojim će se na odgovarajući način urediti i ustanovi-

ti zahtijevani standardi i norme u odnosu na prava i obaveze svih relevantnih subjekata u ovom procesu. Radna grupa je, u tom smislu, razmotrila tekst *Nacrta Zakona o zaštiti prirode* i pripremila *Mišljenje* u kojem je, između ostalog, konstatovala da se radi o dokumentu koji u dovoljnoj mjeri precizira mehanizme i instrumente upravljanja prirodom, uključujući i mjere zaštite ovog važnog nacionalnog resursa. U *Mišljenju* su takođe dati i predlozi i sugestije na *Nacrt Zakona* koji su usmjereni na konkretiziranje ovlašćenja, odgovornosti i obaveza organa lokalne samouprave i organa lokalne uprave u poslovima unapređenja i zaštite prirode. *Mišljenje na Nacrt Zakona o životnoj sredini* upućeno je *Ministarstvu održivog razvoja i turizma*, kao obrađivaču.

2. *Zakon o životnoj sredini* predstavlja krovni zakon u oblasti životne sredine, kojim se uređuju principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekti, instrumenti i mjere zaštite životne sredine, pristup informacijama,

učesće javnosti, pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, finansiranje u životnoj sredini i druga pitanja od značaja za životnu sredinu. Radna grupa je na sjednici razmatrala *Predlog Zakona o životnoj sredini* i, tim povodom, pripremila *Amandmane* koji imaju za cilj obezbjeđivanje *adekvatnog finansijskog okvira* za vršenje sopstvenih poslova lokalne samouprave, a u skladu sa krovnim zakonima:

- *Zakonom o lokalnoj samoupravi*, kojim je propisano da opština u okviru sopstvenih poslova „*obezbjeđuje uslove i stara se o zaštiti životne sredine* i pojedinih njenih djelova (kvalitet vazduha, zaštita od buke, upravljanje čvrstim otpadom i dr.)“ i „*uređuje i obezbjeđuje uslove za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti*“, i
- *Zakonom o finansiranju lokalne samouprave*, kojim je propisano da *sredstva za finansiranje sopstvenih poslova* moraju biti „*primjerena izdacima potrebnim za finansiranje nadležnosti opštine utvrđenih Ustavom i zakonom*“.

Amandmanima je predloženo da se 40% sredstava od eko-naknada ustupe lokalnim samoupravama, kao i da se utvrde precizni uslovi i način uvođenja naknade za zaštitu i unapređenje životne sredine jedinice lokalne samouprave.

Pripremljeni *Amandmani na Predlog Zakona o životnoj sredini* dostavljeni su na razmatranje *Odboru za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore*.

3. Sagledavajući *ispunjenost pretpostavki za sprovođenje Zakona o komunalnoj policiji* (čija je primjena počela 3.10.2015. godine), Radna grupa je ocijenila da nijesu ispunjeni uslovi za njegovo uspješno sprovođenje od strane jedinica lokalne samouprave zbog nepostojanja zakonskog, odnosno normativnog okvira, kao i zbog neispunjenosti organizacionih i materijalno-tehničkih pretpostavki, te je predložila iniciranje odlaganja njegove primjene.

¹ Dokumenta u integralnom obliku se nalaze na <http://www.uom.co.me/?p=13327>

Obezbjeđivanje uslova za sprovođenje Zakona o

Porez na nepokretnosti, shodno zakonskim propisima kojim se uređuje sistem finansiranja lokalne samouprave, utvrđen je kao **osnovni sopstveni prihod jedinica lokalne samouprave**. Kako bi lokalne samouprave mogle u punom kapacitetu da ostvaruju prihode budžeta po ovom osnovu, neophodno je obezbijediti sve preduslove za kvalitetnu primjenu Zakona o porezu na nepokretnosti, čemu je **Komisija za finansiranje lokalne samouprave Zajednice opština** posvetila posebnu pažnju i pokrenula brojne inicijative koje bi trebalo da doprinesu efikasnijoj naplati poreza na nepokretnosti.

► Osnov za utvrđivanje poreza na nepokretnosti predstavljaju **podaci upisani u bazu podataka katastra nepokretnosti** koju, shodno zakonu, vodi Uprava za nekretnine, koja je dužna da ažurirane podatke dostavlja opštinama jednom godišnje, što je korektno funkcionisalo do ove godine.

Uprava za nekretnine je u međuvremenu promijenila svoj informacioni sistem i evidenciju podataka u katastru nepokretnosti iskazuje kroz novi model prikazivanja podataka koji **nije usklađen sa aplikacijama koje podržavaju opštinske baze podataka o nepokretnostima**, što za posljedicu ima **da opštine nijesu u mogućnosti da na adekvatan način koriste podatke** koje im dostavlja Uprava za nekretnine i ubiraju prihode po ovom osnovu. Područne jedinice Uprave za nekretnine dostavile su lokalnim poreskim organima podatke o nepokretnostima za tekuću godinu, ali **u formatu koji ne podržavaju postojeći opštinski softveri o nepokretnostima**. Prema informacijama dobijenim iz Uprave za nekretnine, primjenom novog informacionog sistema ukinuta je svaka mogućnost dostavljanja podataka o

nepokretnostima lokalnim samoupravama u formatu u kojem je do sada to rađeno, a koji podržavaju postojeći opštinski softveri.

Teška finansijska situacija sa kojom se suočava najveći broj jedinica lokalne samouprave dodatni je ograničavajući faktor koji onemogućava rješavanje ovog problema pojedinačno od strane svake opštine. Osim toga, izrada softverskog rješenja posebno za svaku opštinu imalo bi za posljedicu **nejedinstveno postupanje** opština, što bi izazvalo brojne probleme u praksi kod utvrđivanja, naplate i kontrole poreza na nepokretnosti.

Shodno **Zakonu o državnom premjeru i katastru**, Uprava za nekretnine je državni organ nadležan za vođenje evidencija o katastru nepokretnosti i da je **podatke o vlasništvu na nepokretnostima** koje se vode kod tog organa jedinici lokalne samouprave dužna da **dostavi do kraja novembra godine koja prethodi godini za koju se utvrđuje porez** (član 15 Zakona o porezu na nepokretnosti). Takođe, Ministarstvo finansija je nadležno za vođenje **poreske politike u zemlji i vrši nadzor** nad sprovođenjem Zakona o porezu na nepokretnosti (član 17).

Imajući u vidu navedeno, **Komisija za finansiranje lokalne samouprave** je utvrdila **predlog mjera** za prevazilaženje ovog problema kojim se predlaže **hitno rješavanje** na način što će Ministarstvo finansija – Uprava za nekretnine izvršiti **doradu postojećeg softverskog rješenja koje će obezbijediti automatsko preuzimanje i adekvatnu replikaciju katastarskih podataka iz baze podataka katastra nepokretnosti koja odgovara postojećem softverskom rješenju za porez na nepokret-**

porezu na nepokretnosti

nosti koje koriste opštine. Takođe, Komisija predlaže da Ministarstvo finansija, u saradnji sa Upravnom za nekretnine i lokalnim samoupravama, obezbijedi izradu novog softvera koji će biti jedinstven u svim opštinama za potrebe utvrđivanja poreza na nepokretnosti, a koji će koristiti podatke iz baze podataka Uprave za nekretnine, u cilju utvrđivanja jednobraznog modela oporezivanja nepokretnosti i neophodne evidencije i praćenja ovog poreza na nivou jedinica lokalne samouprave.

► Komisija je podnijela Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja *Inicijativu za donošenje propisa kojim će urediti pitanja u vezi sa poljoprivrednim zemljištem*, shodno Zakonu o porezu na nepokretnosti.

Zakonom o porezu na nepokretnosti opštinama je data mogućnost utvrđivanja više poreske stope na nepokretnosti od osnovne, između ostalog, i za „*poljoprivredno zemljište koje se ne obrađuje*“, a čija površina prelazi 150.000 m²“. U važećem pravnom sistemu, ovakav propis ne postoji, iako je obaveza njegovog donošenja bila utvrđena još 2003. godine, kada je na snagu stupio Zakon o porezu na nepokretnosti i kada su izvršene suštinske *reformе sistema oporezivanja nepokretnosti*. Zbog toga opštine nijesu u mogućnosti da, u skladu sa zakonskim mogućnostima, ubiraju ovaj prihod, pa je *Komisija za finansiranje lokalne samouprave podnijela je inicijativu za hitno donošenje propisa kojim će se precizno definisati pojam poljoprivrednog zemljišta koje se obrađuje, odnosno ne obrađuje*, kako bi opštine u Crnoj Gori bile u mogućnosti da, počev makar i od 2016. godine, sprovedu zakonom utvrđene odredbe na planu oporezivanja ovih nepokretnosti i, istovreme-

no, da doprinesu politici efikasnijeg korišćenja i obrade poljoprivrednog zemljišta u našoj zemlji.

► Komisija je, na osnovu pristiglih predloga i sugestija iz opština, takođe pripremila i *Izjašnjenje na Nacrt Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti i Predlog Pravilnika o sadržini Izvještaja o obračunu i naplati poreza na nepokretnosti*.

Načelnom primjedbom na Nacrt Uredbe se *insistira na hitnom donošenju* ovog propisa, imajući u vidu činjenicu da se radi o podzakonskom propisu neophodnim za implementaciju Zakona o porezu na nepokretnosti i donošenje opštinskih odluka o porezu na nepokretnostima. Takođe, radi preciznijeg definisanja pojedinih odredbi u Uredbi i izbjegavanja mogućih nejasnoća u praksi, Komisija je dala i niz *pojedinačnih primjedbi* na predložene odredbe Nacrta Uredbe, a koje se odnose na precizno utvrđivanje tržišne cijene m² zemljišta, poslovnog i drugog nestambenog objekta; kriterijume za korekciju tržišnih vrijednosti nepokretnosti; tržišnu vrijednost nepokretnosti obveznika koji vode poslovne knjige, i dr.

Povodom razmatranja *Predloga Pravilnika o sadržini Izvještaja o obračunu i naplati poreza na nepokretnosti* date su primjedbe u odnosu na sadržaj obrasca Izvještaja IOPN i na predloženi rok za podnošenje istog Ministarstvu finansija. Komisija je, razmatrajući ovaj dokument, ponovo ukazala na potrebu hitnog rješavanja problema *nekompatibilnosti softverskih rješenja baza podataka o nepokretnostima Uprave za nekretnine i lokalnih poreskih organa*, kao i utvrđivanja *jedinstvenog softverskog rješenja za jednobrazno oporezivanje nepokretnosti na nivou svih jedinica lokalne samouprave*.

► Kako bi jedinice lokalne samouprave, odnosno lokalni poreski organi bili u mogućnosti da počev od 01.01.2016. godine implementiraju odredbe Zakona o porezu na nepokretnosti, Komisija je, u cilju njihove pripreme i blagovremenog donošenja, pripremila *Model Odluke o porezu na nepokretnosti*. Model treba da posluži opštinama kao smjernica u koncipiranju sopstvenih odluka, što svakako ne podrazumijeva obavezno striktno preuzimanje preloženih odredbi iz Modela. Svaka opština će se, shodno svojoj poreskoj politici, opredijeliti za konkretna rješenja u odluci o porezu na nepokretnosti.

Prevenција korupcije na lokalnom nivou

Radionica na temu „*Prevenција korupcije na lokalnom nivou – prva iskustva sa realizacijom lokalnih akcionih planova*“, održana je 22. i 23. juna 2015. godine u Podgorici, a bila je posvećena pitanjima reforme sistema lokalne samouprave, sa osvrtnom na prevenciju korupcije; novinama u oblasti prevencije; prioritetima i izazovima u sprovođenju Akcionog plana za Poglavlje 23; izradi, sprovođenju i praćenju realizacije lokalnih akcionih planova; odgovornosti i transparentnosti u izvršenju budžeta; efikasnom upravljanju javnim nabavkama u lokalnoj samoupravi i nadležnostima etičkih odbora na lokalnom nivou, i dr. **Svetlana Rajković, direktorica Direktorata za međunarodnu pravnu pomoć i evropske integracije u Ministarstvu pravde**, predstavila je novine u oblasti prevencije korupcije, sa posebnim osvrtnom na lokalnu samoupravu i ukazala na značaj zajedničkog rada na realizaciji obaveza utvrđenih Akcionim planom za Poglavlje 23.

Refik Bojadžić, Generalni sekretar Zajednice opština je istakao da je ključni izazov za Crnu Goru, na putu u članjenja u EU i NATO, efikasna borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. Da bi na pravi način odgovorila tom izazovu, Vlada Crne Gore je usvojila *Strategiju za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2010 – 2014. godine i Akcioni plan za njeno sprovođenje za period 2010 – 2012. godine*, kao i *inovirani AP za 2013 – 2014. godinu*. Generalni sekretar je istakao da je, u cilju pomoći opštinama da pripreme i izrade svoje programe i akcione planove, pripremljen *Model Programa i Akcionog plana za borbu protiv korupcije u lokalnoj samoupravi*, te da je opštinama preporučeno da na osnovu Modela izrade i donesu sopstvene akcione planove, utvrde mjere, aktivnosti, nosioce i dinamiku izvršenja mjera kojim treba da se obezbijedi dobar ambijent za *prevenciju i smanjenje* rizika pojave korupcije u lokalnoj samoupravi.

Naglasio je i detaljnije govorio o *setu najznačajnijih aktivnosti* na planu prevencije korupcije na lokalnom nivou, i to o: *transparentnosti i javnosti rada organa lokalne samouprave, uprave i javnih službi; integritetu lokalnih službenika i namještenika; obukama lokalnih službenika i namještenika*, te o modelima akata koje je pripremila Zajednica opština, u saradnji sa MUP-om i CRNVO, a uz podršku OEBS-a, kojima se utvrđuje širok krug mehanizama i mogućnosti za *učesće* građana, predstavnika NVO-a i privrednika u proces donošenja i sprovođenja javnih politika na lokalnom nivou i kontrole rada nosilaca javnih poslova. Govorio je o iskustvu Zajednice opština u dijelu koordi-

nacije i praćenja realizacije lokalnih akcionih planova i njenu ulogu u procesu izvještavanja o realizaciji mjera iz Akcionog plana za Poglavlje 23, koje se odnose na lokalnu samoupravu **Olivera Grbović**, šefica *Odsjeka za lokalnu samoupravu u Direktoratu za državnu upravu i lokalnu samoupravu u Ministarstvu unutrašnjih poslova*, je govorila o zakonodavnom okviru kojim se uređuje sistem lokalne samouprave, sa posebnim naglaskom na aktivnosti koje sprovodi MUP tokom 2015. godine. **Davor Dubravica, ekspert za oblast antikoruptione** je naglasio značaj borbe protiv korupcije za cijelu Crnu Goru, a prezentovao je i najbolje evropske prakse u prevenciji korupcije na lokalnom nivou i iskustva pojedinih zemalja članica EU, uz preporuke za dalje unapređenje lokalnih akcionih planova u Crnoj Gori.

Tokom radionice, na temu „*Lokalni akcioni planovi i nadzor nad sprovođenjem istih od strane skupštine opštine*“ izlaganja su imali: **Đorđe Vukčević**, predsjednik Komisije za praćenje sprovođenja Akcionog plana za borbu protiv korupcije u Opštini Kotor, **Jela Mrdak**, predsjednica Komisije za praćenje sprovođenja Akcionog plana za borbu protiv korupcije na lokalnom nivou u Opštini Bijelo Polje i **Sonja Nikčević**, Predsjednica Skupštine Opštine Nikšić, dok su o „*Odgovornosti i transparentnosti u izvršenju budžeta*“ govorili: **Dragiša Pešić**, član Senata Državne revizorske institucije, **Miomir Jakšić**, sekretar Sekretarijata za finansije Glavnog grada Podgorica i **Jela Mrdak**, rukovodilac jedinice za internu reviziju u Opštini Bijelo Polje

O iskustvima u *postupku sprovođenja javnih nabavki u lokalnim samoupravama* govorili su: **Mara Bogavac**, pomoćnica direktora Uprave za javne nabavke, **Suzana Pribilović**, predsjednica Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki i **Zoran Erceg**, ovlašćeni službenik za javne nabavke u Glavnom gradu Podgorica, dok je **Dragan Krivokapić**, predsjednik Etičke komisije za izabrane predstavnike i funkcionere u Opštini Nikšić govorio o *iskustvima iz rada etičkih komisija za lokalne funkcionere i lokalne službenike i namještenike*.

Na osnovu diskusija i predloga od strane učesnika, date su *preporuke* koje treba da doprinesu većoj efikasnosti u prevenciji korupcije na lokalnom nivou, i to:

- Na osnovu obaveza iz Akcionog plana za poglavlje 23 i Operativnog dokumenta za oblasti od posebnog rizika za korupciju, sačiniti *Model inoviranog Akcionog plana za borbu protiv korupcije u lokalnoj samoupravi*, uz smanjenje broja mjera i aktivnosti, na način što će se utvrditi mjere koje su bitne za prevenciju korupcije na lokalnom nivou i preporučiti opštinama da na osnovu Modela u skupštinama opština donesu sopstvene akcione planove kojim će se obezbijediti efikasno praćenje i mjerenje rezultata;
- Pripremiti *jedinstven obrazac izvještavanja za opštine prema Zajednici opština i nadležnim državnim organima*, na osnovu kojeg može da se izvede objektivna slika stanja po pitanju prevencije korupcije u jedinicama lokalne samouprave;
- *Nosioci ovih aktivnosti* treba da budu MUP, Uprava za antikorupcijsku inicijativu i Zajednica opština, u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave.

Razvoj ljudskih resursa

Zajednica opština i Uprava za kadrove, shodno obavezama koje proističu iz **Strategije za profesionalni razvoj lokalnih službenika i namještenika u Crnoj Gori za period 2015-2018. godine i Akcionog plana za sprovođenje Strategije za profesionalni razvoj lokalnih službenika i namještenika (2015-2016)**, započele su aktivnosti na izradi **analize potreba za obukom u svim jedinicama lokalne samouprave**. Procjena potreba za obukom je sprovedena na osnovu odgovora dobijenih iz **Upitnika za utvrđivanje potreba za obukom u lokalnoj samoupravi u 2015-2016. godini** koji je dostavljen svim jedinicama lokalne samouprave. U Upitniku je bilo sadržano sedam pitanja, a ispitanik je mogao da ponuđene oblasti u kojima je potrebno unaprijediti znanja, odnosno vještine zaposlenih u opštini označi kao nepotrebne, korisne ili ključne, kao i da unese broj zaposlenih koji treba da unaprijede znanje, odnosno vještine po oblastima koje su označene kao prioritetne. U posebnom dijelu ispitanici su mogli da upišu preporuke za organizovanje tematskih obuka u pogledu primjene novih zakonskih propisa, ali i druge sugestije u vezi sa obukom lokalnih službenika i namještenika.

Popunjeni Upitnik su dostavile 22 jedinice lokalne samouprave. Upitnik je pokazao da su sve predložene oblasti za unaprjeđenje znanja lokalnih službenika i namještenika ključne ili korisne, od čega su posebno istaknute: **Zakon o upravnom postupku; stručno usavršavanje za poslove komunalne policije; izrada i upravljanje projektima (EU fondovi)**, kao i **kadrovsko planiranje i finansijsko-računovodstveni poslovi**. Takođe, velikom broju službenika je, prema istraživanju, potrebno usavršavanje iz oblasti **prevencije korupcije**. Kada je u pitanju unaprjeđenje

vještina, obuke koje su navedene kao najznačajnije, odnosno kojima bi trebalo da prisustvuje najveći broj polaznika, su: **izrada strateških dokumenata i drugih akata; vještine rješavanja problema; timski rad; poslovna korespondencija; odnosi sa javnošću**, ali i druge oblasti.

Sprovedeno istraživanje će poslužiti Upravi za kadrove i Zajednici opština u pripremi **Opšteg programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja u lokalnoj samoupravi**, kojeg treba da usvoji Savjet za obuku u lokalnoj samoupravi, a na osnovu kojeg će pomenute institucije realizovati obuke za lokalne službenike i namještenike u Crnoj Gori.

Istovremeno, Zajednica opština je pokrenula inicijativu za uspostavljanje **Mreže za upravljanje ljudskim resursima na lokalnom nivou**.

Cilj uspostavljanja Mreže je stvaranje platforme za stalnu razmjenu iskustava i upoznavanje sa novim trendovima u ovoj oblasti, promovisanje značaja funkcije upravljanja ljudskim resursima, jačanje pozicije jedinice za upravljanje ljudskim resursima i službenika koji obavljaju ove poslove u opštinama, te pružanje podrške za sticanje novih znanja učesnika učenjem jednih od drugih, gdje oni sa više iskustva mogu prenijeti znanje i vještine ostalim članovima Mreže. Mrežu sačinjavaju službenici koji rade u organu lokalne uprave u čijoj nadležnosti je upravljanje ljudskim resursima i imaju iskustva na tim poslovima. Imenovani predstavnici koji će učestvovati u radu Mreže za upravljanje ljudskim resursima na lokalnom nivou, ujedno će biti kontakt osoba za oblast stručnog osposobljavanja i usavršavanja lokalnih službenika i namještenika.

Važno je napomenuti da će članovi **Mreže za upravljanje ljudskim resursima na lokalnom nivou** biti uključeni u **nacionalnu Mrežu za upravljanje ljudskim resursima** kojom upravlja Uprava za kadrove. Povezivanje dviju mreža je jedna od aktivnosti predviđena Akcionim planom za sprovođenje Strategije za profesionalni razvoj lokalnih službenika i namještenika u Crnoj Gori za period 2015-2016. godine, na koji način će se obezbijediti jačanje saradnje između lokalnog i državnog nivoa u oblasti integralnog upravljanja ljudskim resursima.

Radionica Mreže opštinskih projekt menadžera

Mreža opštinskih projekt menadžera Zajednice opština Crne Gore se sastala u Budvi 14-15. septembra ove godine, kako bi radila na razvijanju projektnih ideja za **Dunavski transnacionalni program**.

Pored predstavnika jedinica lokalne samouprave koji se bave izradom projekata – članova Mreže, sastanku su prisustvovali predstavnici Zajednice opština, Tima tehničke pomoći „Izgradnja kapaciteta lokalne samouprave u implementaciji opštinskih razvojnih grantova“ i partneri Mreže iz drugih institucija.

Dunavski transnacionalni program – prvi poziv

Evropska komisija je **23. septembra 2015. godine** raspisala prvi poziv koji je bio otvoren **do 3. novembra 2015. godine**.

Ukupna sredstva u okviru prvog poziva iznose oko 81,6 mil €.

Ukupna finansijska sredstva Dunavskog transnacionalnog programa iznose 221.924.597 € i raspoređena su po prioritarnim oblastima. To su: **Inovativnost i društvena odgovornost; Životna sredina i kultura; Bolja povezanost i energetska odgovornost i Dobro upravljanje u Dunavskom regionu**.

Programsko područje obuhvata 9 država članica EU (Austrija, Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Njemačka - pokrajine Baden Vrttemberg i Bajern, Rumunija, Češka, Slovačka i Slovenija) i 5 država koje nisu članice EU (BiH, Moldavija, Crna Gora, Srbija i Ukrajina).

Pravo da apliciraju imaju lokalne, regionalne i nacionalne vlasti, lokalne, regionalne i nacionalne organizacije i ustanove koje su osnovane po javnom pravu, međunarodne organizacije, privredne komore, sindikati, nevladine organizacije, privatne firme (sa teritorije zemalja članica EU).

Prvog dana učesnicima je predstavljen **Dunavski transnacionalni program** kojeg je Evropska komisija formalno usvojila 20. avgusta 2015. godine. Program promoviše ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju u Dunavskoj regiji kroz integraciju politika u određenim oblastima.

Tokom dva dana rada, učesnici podijeljeni u nekoliko grupa, su razvijali konkretne projektne ideje za ovaj poziv. Projektne ideje su na kraju predstavljene svim učesnicima, koji su kroz diskusiju imali priliku da daju svoje sugestije, predloge i komentare o daljem radu na razvoju ideja.

Učesnici su se, takođe kroz rad u grupama, upoznali sa najznačajnijim izmjenama koje se nalaze u **PRAG-u (Practical Guide) 2015**, a koje se odnose na pozive za podnošenje predloga, nove odredbe i terminologiju, izmijenjenu logičku matricu, javne nabavke, i sl.

Druge aktivnosti Mreže u prethodnom periodu:

- Zajednica opština je, u saradnji sa **Agencijom za EU konsalting i menadžment** Grada Beča, konkurisala za sredstva BACID fonda sa projektom „**EU fondovi za održive gradove u Crnoj Gori**“. U okviru projekta će se organizovati seminar za članove Mreže o EU programima i fondovima i njihovoj praktičnoj implementaciji na lokalnom nivou. Jedan od rezultata će biti i priprema **Smjernica za korišćenje EU programa**. Projekat su pripremili članovi Mreže **Vanja Starovlah i Darko Mrvaljević**. BACID fond je fond za razmjenu znanja i jačanja kapaciteta javnih institucija u zemljama Dunavskog regiona i Zapadnog Balkana koji finansira Austrijska razvojna agencija, dok njime upravljaju Austrijska asocijacija opština i Istraživački centar za javnu upravu (KDZ).
- **Koordinator Mreže opštinskih projekt menadžera Darko Mrvaljević** govorio je 3. novembra 2015. godine na petom sastanku **Zajedničkog savjetodavnog odbora između Crne Gore i Komiteta regiona**, u okviru teme „**Transnacionalna i interregionalna saradnja**“.
- Članovi Mreže su pozvani da dostave sugestije na predloge prioritarnih projekata za **Sektorski planski dokumenat za životnu sredinu za IPA II**, u cilju pripreme jedinstvenog predloga koji Zajednica opština dostavlja Sektorskoj radnoj grupi za sektor životna sredina i klimatska akcija za IPA II.
- U Opštini Herceg Novi, u periodu 4-6. novembra 2015. godine, održana je obuka za predstavnike primorskih opština, na temu „**Izrada i upravljanje EU projektima**“, u organizaciji Zajednice opština, Uprave za kadrove i Opštine Herceg Novi. Obuku su održali članovi Mreže - **Darko Mrvaljević i Sanja Todorović**.

„Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu“

Identifikujući mlade, visokoobrazovane ljude kao pokretačku snagu razvoja lokalne zajednice i njene ekonomije, na inicijativu ministarke rada i socijalnog staranja **Zorice Kovačević**, **Zajednica opština Crne Gore i Zavod za zapošljavanje** su 15.06.2015. godine u Podgorici, organizovali su prezentaciju projekta „**Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu**“. Projekat predstavlja inicijativu Vlade Crne Gore na planu podsticanja zapošljavanja mladih ljudi, ali i razvoja administrativnih kapaciteta na lokalnom nivou.

Refik Bojadžić, Generalni sekretar Zajednice opština je istakao da Zajednica opština projekat prepoznaje kao šansu da se kapaciteti lokalnih samouprava u oblasti razrade biznis ideja, izrade biznis planova, kao i pripreme i implementacije projekata, te klsterskog povezivanja privrednih subjekata, značajno unaprijede. Jačanje administrativnih kapaciteta kroz tim mladih visokoobrazovanih i obučanih ljudi iz svih crnogorskih opština koji će biti stavljeni u funkciju pomoći onima koji imaju biznis ideje da urade biznis plan i pripreme projekat sa kojim će aplicirati za sredstva za realizaciju projekta, predstavlja najbolji način konkretne podrške razvoju lokalne ekonomije i stvaranju mogućnosti za zapošljavanje mladih ljudi, što je jedna od najvažnijih obaveza i izazova za opštine i državu Crnu Goru u procesu pregovora za ulazak u Evropsku uniju, gdje se unapređenje administrativnih kapaciteta kako na državnom tako i na lokalnom nivou postavlja kao jedan od prioriteta.

Vukica Jelić, direktorica Zavoda za zapošljavanje je predstavila ciljeve projekta i, između ostalog, istakla da će formiranjem lokalnih timova za zapošljavanje, koje će činiti predstavnici lokalne samouprave, Zavoda za zapošljavanje, Unije sindika-

ta, škola i nevladinih organizacija, opština dobiti analizu postojeće privredne strukture sa njenim specifičnostima. Lokalni tim ima zadatak da razvije 10 biznis ideja u narednih devet mjeseci, ali i da se preko ovog programa umrežava sa ostalim opštinama kako bi zajednički aplicirali za projekte koji se finansiraju iz EU i drugih fondova.

Dr Vasilije Kostić, profesor na obukama u okviru ovog projekta, istakao je da opštine mogu imati koristi od mladih ljudi koji će biti obučeni da dijele poslovne vještine sa ostalim mladim ljudima koji imaju biznis ideje, a za čiju razradu i realizaciju im je potrebna stručna i tehnička podrška.

Zorica Kovačević, ministarka rada i socijalnog staranja, je istakla da mladi ljudi koji su dio ovog projekta moraju biti prepoznati kao resurs od strane lokalnih samouprava i biti stavljeni u funkciju njihovog ekonomskog razvoja. Ministarka Kovačević je istakla da će Crnoj Gori nakon ulaska u Evropsku uniju biti na raspolaganju velika sredstva, ali da država i lokalne samouprave moraju osnažiti kapacitete da ta sredstva iskoriste na pravi način, te da je ovaj projekat između ostalog, i u toj funkciji.

Aktivnosti lokalnih samouprava na planu obrazovanja odraslih

Obrazovanje i usavršavanja odraslih kroz unapređenje znanja, vještina i kompetencija zaposlenih, ali i nezaposlenih lica u lokalnim zajednicama su samo neke od teme okruglog stola koji je **9. oktobra 2015. godine** organizovao **Centar za stručno obrazovanje**, u saradnji sa **Upravom za kadrove i Zajednicom opština Crne Gore**.

Na okruglom stolu su govorili: **Ivan Marković**, pomoćnik direktora Centra za stručno obrazovanje, **Refik Bojadžić**, Generalni sekretar Zajednice opština, **Sonja Vojinović**, predstavnik Uprave za kadrove, **Ljiljana Garić**, rukovodilac Odjeljenja za obrazovanje odraslih u Centru za stručno obrazovanje i **Čazim Fetahović**, predstavnik Ministarstva prosvjete.

Učesnici okruglog stola su se saglasili da je u procesu reforme lokalne samouprave neophodno obezbijediti unapređenje stručnih kapaciteta kako bi na pravi način mogla odgovoriti izazovima procesa pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji. Efikasna lokalna samouprava zahtijeva moderan pristup u upravljanju ljudskim resursima i stvaranje ambijenta u kojoj zaposleni žele da rade, da se prilagođavaju promjenama, da pružaju usluge primjerene potrebama građana i da postižu najbolje rezultate.

Na okruglom stolu je bilo riječi o Strategiji za profesionalni razvoj lokalnih službenika i namještenika u Crnoj Gori za period 2015-2018. godine, Akcionom planu za sprovođenje Strategije za period 2015-2016. godine, i drugim dokumentima za profesionalni razvoj u lokalnoj samoupravu, a bilo je riječi i o sistemu obuke i načinu organizovanja stručnog osposobljavanja i usavršavanja lokalnih službenika i namještenika, kao i o mreži licenciranih organizatora obrazovanja odraslih. Na okruglom stolu predstavljeni su primjeri dobre prakse o aktivnostima na planu obrazovanja odraslih u opštinama **Tivat**, **Niškić** i **Danilovgrad**.

Zaključak okruglog stola je da potrebno **dalje razvijati saradnju** svih zainteresovanih subjekata, **podsticati socijalno partnerstvo na lokalnom nivou**, kao i **ohrabrivati obrazovne ustanove i poslodavce da se licenciraju za rad u obrazovanju odraslih**, te **organizovati različite oblike neformalnog obrazovanja za građane iz različitih oblasti**.

Prezentacija projekta izgradnje mini hidroelektrane „Vrelo“ u Bijelom Polju

Na inicijativu **Zajednice opština Crne Gore i Montenegro Biznis alijanse (MBA)**, u Tomaševu kod Bijelog Polja **10. jula 2015. godine** održan je sastanak predstavnika investitora izgradnje mini hidroelektrane „Vrelo“ firme **Synergy D.O.O. Podgorica** i predsjednika opština sa sjevera Crne Gore.

Predstavnik investitora, **Ljubiša Bošković**, predstavio je projekat i upoznao prisutne sa osnovnim tehničkim karakteristikama mini hidroelektrane „Vrelo“, kao i sa **administrativnim procedurama i barijerama** sa kojim se investitor suočio tokom realizacije projekta, dok je **prof. dr Radoje Vujadinović**, suvlasnik mini hidroelektrane, govorio o **benefitima koje opštine mogu ostvariti realizacijom ovakvih investicija**, te ukazao na potrebu pružanja veće podrške investitorima u ovoj oblasti od strane opština.

Refik Bojadžić, Generalni sekretar Zajednice opština Crne Gore, naglasio je potrebu boljeg korišćenja hidro potencijala za razvoj opština i pozvao sve predstavnike opština na sjeveru **da pruže neophodnu podršku potencijalnim investitorima u ovoj oblasti**. On je posebno ukazao na koristi koje za lokalnu ekonomiju donosi realizacija ovakvih projekata, prvenstveno kroz obezbjeđenje **sigurnih, stabilnih i dugoročnih prihoda u budžetu opština, zapošljavanje lokalnog stanovništva i angažovanje lokalnih resursa** u izvođenju radova na izgradnji mini hidroelektrana.

Prepoznajući probleme u realizaciji ovih projekata, istakao je da je Zajednica opština podnijela **Inicijativu** Predsjedniku Vlade i resornim ministarstvima kako bi se **pojednostavile i ubrzale procedure za izdavanje potrebnih dozvola za male hidroelektrane snage do 1 MW**, a kao rezultat ove Inicijative, u radnoj verziji Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata **ugrađeni su predlozi Zajednice opština**, pa će **izdavanje dozvola za izgradnju mini hidroelektrana do 1 MW ubuduće biti u nadležnosti lokalnih samouprava**.

Zoran Vulević, izvršni direktor Montenegro Biznis Alijanse, ukazao je na **potrebu dalje saradnje svih aktera na unapređenju zakonodavnog okvira u oblasti energetike**, kako bi se ubrzao ekonomski razvoj lokalnih zajednica, posebno na sjeveru države.

Predsjednici opština su izrazili zadovoljstvo što su imali priliku da se neposredno, na licu mjesta, **upoznaju sa koristima koje donosi realizacija ovakvih projekata** za lokalnu zajednicu i izrazili punu podršku daljem zajedničkom djelovanju na ovom planu, a sve u cilju **bolje valorizacije resursa** sa kojima raspolažu opštine na sjeveru Crne Gore u funkciji njihovog bržeg razvoja.

Studijska posjeta u okviru regionalnog projekta „Energetska efikasnost u asocijacijama lokalnih samouprava“

U okviru regionalnog projekta **„Energetska efikasnost u asocijacijama lokalnih samouprava“** realizovana je studijska posjeta gradu Zagrebu u periodu od **19. do 24. jula 2015. godine**. Učesnici posjete su bili projekt koordinatori iz partnerskih asocijacija na projektu iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Srbije i Makedonije i Kosova, kao i predstavnici GIZ-a koji finansijski podržava implementaciju projekta. Ispred Zajednice opština Crne Gore u studijskoj posjeti gradu Zagrebu bila je **Ivana Lalević, koordinator na projektu**.

Učesnici su posjetili **Ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj grada Zagreba**, gdje su predstavljena iskustva i barijere u prikupljanju podataka u pripremi **Akcionog plana za održivo korišćenje energije (SEAP)**. Takođe, prezentovana su iskustva u organizaciji promotivnih aktivnosti u cilju podizanja svijesti javnosti o značaju mjera energetske efikasnosti koje direktno utiču na kvalitet ži-

vota građana, i to posebno u dječijim vrtićima, osnovnim i srednjim školama.

Predstavnici asocijacija lokalnih samouprava iz regiona su posjetili **Udrugu gradova Hrvatske** i na konstruktivnom razgovoru razmijenili iskustva u različitim oblastima djelovanja i izazovima sa kojima se susreću asocijacije u svom svakodnevnom radu.

Organizovana je posjeta **Ivanić gradu**, kao primjeru grada koji uspješno sprovodi mjere iz SEAP-a i ima dobro organizovanu i aktivnu kancelariju za energetska efikasnost. U Ivanić gradu učesnici su posjetili **Poljane - energetska efikasno naselje**, u kojem sve kuće i dječiji vrtić koriste solarnu energiju kao mjeru za povećanje energetske efikasnosti u domaćinstvima.

U okviru programa, učesnici su posjetili **Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost**, gdje su učesnicima predstavljene mogućnosti za dobijanje subvencija u sprovođenju mjera energetske efikasnosti. Posebno su predložene mogućnosti za dobijanje podsticaja za lokalne samouprave u pripremi i izradi SEAP-a, kao i za sprovođenje konkretnih mjera predviđenih ovim planom.

NAJAVA

PROGRAM NAJBOLJE PRAKSE U LOKALNOJ SAMOUPRAVI 2015

Zajednica opština Crne Gore, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i uz podršku OEBS-a, nastavlja sa realizacijom projekta „*Program najbolje prakse u lokalnoj samoupravi*“.

Dugogodišnja realizacija ovog projekta pokazuje da naše članice podržavaju ovakve akcije i smatraju ih korisnim, što je potvrđeno i velikim brojem prijava na prethodnim konkursima za izbor najbolje prakse u lokalnoj samoupravi.

Prijave za nagradu i sticanje statusa Najbolje prakse mogu se podnositi za **5 tematskih oblasti**, i to:

- *Upravljanje lokalnim javnim finansijama u funkciji stvaranja održivih lokalnih zajednica*
- *Upravljanje ljudskim resursima na lokalnom nivou*
- *Inovativne prakse u komunikaciji sa građanima*
- *Žensko preduzetništvo na lokalnom nivou*
- *Inicijative namijenjene mladima na lokalnom nivou*

Prijave na konkurs za najbolju praksu se mogu slati do **23. novembra 2015. godine**.

Elektronsku verziju brošure koja sadrži sve informacije koje se odnose na teme, kriterijume i postupak kandidovanja i izbora najbolje prakse u lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori, kao i **formular za prijavu** možete preuzeti sa sajta Zajednice opština na <http://www.uom.co.me/?p=13409>.

Pozivamo vas da se uključite u realizaciju ovog projekta i učestvujete u međuopštinskoj razmjeni pozitivnih iskustava.

**PROGRAM NAJBOLJE
PRAKSE U LOKALNOJ
SAMOUPRAVI**

Gradonačelnici jugoistočne Evrope o javnim uslugama tokom izbjegličke krize

„Izazovi i uticaj izbjegličke krize na lokalne samouprave u jugoistočnoj Evropi“ bili su u fokusu panel diskusije koju je 2. oktobra 2015. godine u Zagrebu organizovala Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Evrope (NALAS), uz podršku GIZ-a i Vlade Švajcarske.

Gradonačelnici i predstavnici *opština Kutina, Tovarnik, Zabok, Njemci (Hrvatska), Kanjiža, Subotica, Paraćin, Preševo (Srbija), Kahramanmaraş i Istanbul (Turska)* govorili su o svojim iskustvima i praksama koje su imali sa dosadašnjim prilivom izbjeglica, uz razmatranje narednih koraka. Priliv izbjeglica pogađa prvo lokalne samouprave, zbog toga one moraju biti posmatrane kao prvi zainteresovani subjekti koje treba da podrže nacionalne vlasti i međunarodna zajednica koja se bavi pitanjem priliva izbjeglica, zaključak je panela gradonačelnika.

Izvodi iz NALAS-ovog saopštenja „Suočavanje lokalnih vlasti sa izazovima i uticajima izbjegličke krize u Jugoistočnoj Evropi“

Region JIE se suočava sa masovnim prilivom izbjeglica bez presedana, koji predstavlja izazov za kapacitete nacionalnih i lokalnih institucija tranzitnih zemalja, kao i zemalja primalaca da obezbijede sigurnost izbjeglica, ali i lokalnog stanovništva.

Specifičnost izbjegličke krize u JIE je da je ovaj region tranzitna zona za izbjeglice čiji su cilj zapadne zemlje EU. Posljedica toga je da se situacija na terenu svakodnevno mijenja, što izuzetno otežava planiranje i koordinaciju. Lokalni centri organizovani za prihvatanje izbjeglica su nedovoljni u jednom trenutku, a u drugom su prazni.

Lokalne vlasti, u mnogim slučajevima male pogranične opštine, prve su pogođene prilivom koji prevazilazi njihove ograničene resurse za podršku izbjeglicama, dok u isto vreme pružaju redovne komunalne usluge. Na dnevnom nivou, lokalne vlasti su istovremeno suočene sa nekoliko izazova: (1) pružaju u veoma kratkom vremenskom periodu sklonište, hranu i izdvajaju značajna sredstva za kanalizaciju i ostale neophodne komunalne usluge za dramatično povećan broj ljudi, dok (2) održavaju redovan nivo javnih usluga za svoje građane, (3) pronalaze neophodna sredstva i načine za obavljanje svega navedenog, i (4) komuniciraju i sa izbjeglicama i sa lokalnim stanovništvom na način da se izbegnu tenzije i promoviše solidarnost. Ukupna podrška lokalnim samoupravama u suočavanju sa ovim izazovima se pokazala kao neefikasna i neadekvatna; u nekim slučajevima nacionalne vlade su bile spore u obezbjeđivanju odgovarajućih smjernica i koordinacije, komunikacija i razmjena podataka često nijesu bile uspješne, mehanizmi finansiranja nijesu odgovarajući ili su nedosta-

jali, bili centralizovani, spori i komplikovani. Istovremeno, međuopštinska prekogranična saradnja nije uspjela da obezbijedi razmjenu informacija između lokalnih donosilaca odluka i konkretnu pomoć.

Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Evrope (NALAS), koja se sastoji od 16 članova, asocijacija lokalnih vlasti, koje predstavljaju 9.000 lokalnih samouprava sa preko 80 miliona stanovnika, **apeluje** da nacionalne vlasti, Evropska unija, donatori i drugi relevantni akteri preduzmu hitne mjere za rešavanje sljedećih neposrednih i dugoročnih prioriteta:

Nacionalne vlade:

- Da obezbijede strateške smjernice za lokalne samouprave: Procjene trajanja krize, očekivani broj ljudi, njihova kretanja i namjere. Na osnovu toga, treba da usvoje opšta pravila, standarde i smjernice koje će omogućiti brz i fleksibilan odgovor na vanredne situacije;
- Da uspostave mehanizam partnerstva za upravljanje na više nivoa, u kojem lokalne vlasti treba da preuzmu mnogo veću ulogu.

Lokalne vlasti:

- Bez obzira na državne granice, lokalne samouprave treba da sarađuju jedna sa drugom, a posebno u uspostavljanju mehanizama za međusobnu podršku u vanrednim situacijama, u kojima je razmjena informacija od ključnog značaja;
- NVO su važan faktor za suočavanje sa krizom - one su fleksibilne, prilagodljive i sposobne da stvore mreže. Samim tim, u rešavanju izbjegličke krize lokalna rukovodstva treba da blisko sarađuju sa NVO;
- Lokalne vlasti treba da igraju važnu ulogu u obavještanju svojih građana o novonastaloj situaciji i da ih uključe kako bi postali dio rješenja. Odnos sa medijima je važan u cilju podržavanja empatije i solidarnosti.

Evropska unija:

- Neophodno je uspostavljanje mehanizma za brz odgovor da bi se pomoglo lokalnim vlastima koje se suočavaju

sa prilikom izbjeglica. Stoga bi EU trebalo da razmotri pojednostavljenje procedura za obezbjeđivanje sredstava za nacionalne vlasti pogođene izbjegličkom krizom;

- EU bi trebalo da razmotri otvaranje nekog od mehanizama finansiranja u oblasti izbjeglica i migracija koji su trenutno dostupni samo državama članicama i zemljama kandidatima;
- EU treba da poboljša koordinaciju između svojih instrumenata za države EU i države koje nisu članice EU;
- EU treba da koristi svoje mehanizme da nacionalne vlasti u zemljama koje nisu članice EU shvate neophodnost uzimanja u obzir potreba ugroženih opština prilikom apliciranja za sredstva koja se odnose na izbjegličku krizu.

Donatori:

- Donatori treba da obezbjede hitnu i značajnu podršku opštinama pogođenim izbjegličkom krizom u rešava-

nju gore navedenih hitnih potreba;

- Donatori treba da podrže NALAS i asocijacije lokalnih vlasti u njihovom zastupanju i koordinaciji aktivnosti prema EU i nacionalnim vlastima; u prikupljanju, ažuriranju i upravljanju podacima; u sprovođenju procjene potreba; u razvoju tehničke specifikacije za potrebe opština; u pripremi aplikacija za finansiranje i organizovanje događaja kako bi razgovarali o mogućim rešenjima za krizu;
- Donatorska zajednica bi trebalo da razmotri sveobuhvatniji pristup u slučaju da kriza potraje duže i ako se bude očekivalo da region obezbijedi dugoročniji boravak izbjeglica. Takva podrška treba da obuhvati temeljnu analizu svih relevantnih aspekata vezanih za naseljavanje izbjeglica, njihovu integraciju u lokalne zajednice, pružanje svih potrebnih usluga na duži rok i izgradnju kapaciteta svih relevantnih institucija.

Smjernice za lokalne donosioce odluka za upravljanje opštinskom imovinom

Priručnik za upravljanje opštinskom imovinom – Smjernice za lokalne donosioce odluka, Regionalni izvještaj o praksama u oblasti upravljanja imovinom i Izvještaj o međunarodnoj praksi u oblasti upravljanja imovinom pripremljeni su u okviru projekta „Upravljanje imovinom u oblasti vodosnabdjevanja i otpadnih voda u jugoistočnoj Evropi“, koji finansira njemačko Ministarstvo za ekonomski razvoj i saradnju i

Vlada Švajcarske, a sprovode Otvoreni regionalni fond GIZ-a za modernizaciju opštinskih usluga i Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Evrope (NALAS), u saradnji sa asocijacijama lokalnih vlasti, uključujući i Zajednicu opština Crne Gore.

Ova dokumenta su pripremljena radi pružanja informacija lokalnim donosiocima odluka, kako u lokalnoj upravi, tako i u javnim vodosnabdjevačima, vezanim za najbolji način

upravljanja imovinom neophodnom za pružanje komunalnih usluga vodosnabdjevanja i upravljanja otpadnim vodama.

Vodovodno preduzeće Opštine Nikšić izabrano je za jedno od sedam preduzeća u regionu, u kome će se testirati i instalirati instrument za podršku upravljanja imovinom u oblasti vodosnabdjevanja i upravljanje otpadnim vodama.

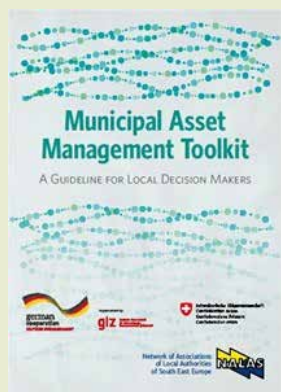
Priručnici se mogu preuzeti na <http://www.uom.co.me/?p=13271>.

Priručnik „Zelene destinacije jugoistočne Evrope“

NALAS Radna grupa za održivi turizam, čiji je član i Zajednica opština Crne Gore, pripremila je priručnik pod nazivom „Zelene destinacije jugoistočne Evrope“. Priručnik ima za cilj da pomogne lokalnim vlastima da razvijaju i upravljaju održivim tursitičkim destinacijama.

Uvođenjem priručnika „Zelene destinacije jugoistočne Evrope“, NALAS uvodi novi, savremeni i napredni pristup u upravljanju u oblasti održivog turizma. Ovaj cilj se ostvaruje integracijom sistema indikatora, kao što su ETIS (Evropski sistem turističkih indikatora) i GSTR (globalni pregled održivog turizma). Ovakav pristup je sa ambicijom da se pripremi priručnik koji će biti prepoznat i odobren kao relevantan sistem održivog upravljanja na globalnom nivou.

Priručnik se može preuzeti na <http://www.uom.co.me/?p=13369>.

Glavni Grad Podgorica

Nastavljen razvoj grada

Podgorica je u prethodnom periodu nastavila da se razvija u skladu sa predviđenim planovima i postavljenim ciljevima rukovodstva gradske uprave. Realizovani su značajni projekti koji obezbjeđuju kvalitetan iskorak u razvoju grada. Projekti čija je realizacija u toku odvijaju se planiranom dinamikom, a planovi za naredni period omogućiće da se Glavni grad i dalje dinamično i uravnoteženo razvija. U tom pravcu, **Glavni grad i kompanija „Mesopromet D.O.O.“** potpisali su u julu ugovor o izgradnji **poslovnog centra - tržnice na Koniku**. Uspostavljanje partnerskog odnosa između Glavnog grada i kompanije „Mesopromet D.O.O.“ rezultiraće izgradnjom savremenog tržnog centra sa zelenom pijacom na Koniku po svim evropskim standardima. Izgradnja tog objekta, koji će prvenstveno zadovoljavati potrebe građana Konika i Starog Aerodroma, ali i svih ostalih dijelova grada, jedan je od brojnih primjera na koji način gradska uprava radi na povećanju kvaliteta života i ispunjavanju očekivanja građana i vodi politiku ravnomjernog razvoja grada.

U cilju realizacije kapitalnih infrastrukturnih projekata potpisan je **Ugovor o donaciji između Glavnog grada i Ambasade NR Kine**. **Slavoljub Stijepović, Gradonačelnik Podgorice** i **Cui Dživei, kineski Ambasador** potpisali su u avgustu **Ugovor o donaciji Ambasade Narodne**

Republike Kine u Crnoj Gori Glavnom gradu Podgorici u vrijednosti od 250 hiljada eura za realizaciju projekata **izgradnje biciklističke staze na koridoru III i rekonstrukcije Centralnog parka na Pobrežju**.

Potpisivanje ugovora o donaciji samo je još jedna potvrda nastavka uspješne saradnje i partnerskog odnosa između NR Kine i Crne Gore, koje će se i ubuduće nastaviti kroz realizaciju planiranih razvojnih projekata, koji će na kvalitetan i održiv način valorizovati sve potencijale naše države i unaprijediti kvalitet života građana.

Glavni grad je, u saradnji sa Zavodom za udžbenike i nastavna sredstva, uspješno realizovao i projekat **dodjele be-**

splatnih udžbenika najmlađim osnovcima koji pohađaju nastavu na teritoriji Podgorice. Budžetom Glavnog grada za 2015. godinu obezbijeđena su sredstva za nabavku 2.677 kompleta udžbenika, odnosno za svu decu upisanu u prvi razred osnovnih škola na teritoriji Podgorice, kao i sredstva za nabavku školskog pribora za osnovce iz porodica koje pripadaju socijalno ugroženim kategorijama. Ovaj projekat realizovan je po prvi put u Podgorici. Na ovaj način uprava Glavnog grada uputila je lijepu čestitku najmlađim osnovcima, a njihovim roditeljima olakšala bar dio izazova sa kojima se suočavaju kada svoje najmlađe pripremaju za ovaj veoma važan stepenik u njihovom odrastanju. Tim povodom je organizovana i prigodna svečanost u JU OŠ „Pavle Rovinski“.

U skladu sa definisanim planom i predviđenom dinamikom, realizovali su se i ostali kapitalni projekti Glavnog grada. Na bazi potpisanog Ugovora o donaciji između Glavnog grada i Ambasade NR Kine, 24. avgusta ove godine počela je **izgradnja prve biciklističke staze** u Podgorici duž Bulevara Svetog Petra Cetinjskog i Mihaila Lalića. Izvođač radova je kompanija „Bemax“, koja će, takođe donacijom, istovremeno na toj dionici rekonstruisati trotoare, koje će pored pješaka, sada moći da koriste i biciklisti. Radovi na ovom projektu biće završeni krajem oktobra 2015. godine, a Glavni grad će nastaviti sa stvaranjem pretpostavki za izgradnju novih koridora.

Ovaj projekat će, osim očiglednog benefita za biciklistički saobraćaj, kao gradski saobraćajni podsistem, na nedvosmislen način poboljšati i kvalitet života u Glavnom gradu koji ima za cilj jačanje identiteta Podgorice, promovisanje zdravih stilova života, koncepta održive mobilnosti i podizanje ekološke svijesti građana. Istovremeno, značajan je za ukupan razvoj turizma i turističke ponude, posebno kada je riječ o rekreativnom turizmu.

U toku je **završna faza opremanja unutrašnjosti objekta gradskog Parlamenta** neophodnim sadržajima i inventarom. Završetak radova se očekuje do kraja godine, nakon čega će Podgorica dobiti reprezentativan objekat za potrebe predstavničkog organa Glavnog grada.

Uprava Glavnog grada je u prethodnom periodu intenzivno radila i na **unapređenju sportske infrastrukture**. Pri kraju su radovi na izgradnji dva stadiona na Zlati-
ci, kao i radovi na izgradnji Kuće fudbala na Starom Aerodromu.

Izrađen je Glavni projekat za natkrivanje jednog od dva otvorena bazena. Na različitim lokacijama u gradu sa-
građeno je pet sportskih terena i deset dječijih igrališta sa svim pratećim sadržajima po najsavremenijim standardima. Privode se kraju i radovi na izgradnji **ženskog paviljona** u okviru **JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci na Kakrickoj gori**. U saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, otvorene su kancelarije **PJ Centra za socijalni rad i Zavoda za zapošljavanje u gradskim opštinama Golubovci i Tuzi**. Svakodnevno se radi na **poboljšanju saobraćajne infrastrukture, rekonstrukciji i modernizaciji postojećih saobraćajnica i izgradnji novih** na čitavoj teritoriji Glavnog grada. Završeni su radovi na rekonstrukciji puta u Kučima u dužini od 21 km, čija vrijednost iznosi 1,3 miliona eura. U septembru je završena izgradnja treće saobraćajne trake na Cetinjskom putu, čija je vrijednost 290.474 eura. Radovi na rekonstrukciji I faze Ulice Radosava Burića, čija vrijednost iznosi 316.085 eura, nalaze se u završnoj fazi. Završen je projekat izgradnje stambene zgrade sa 101 stambenom jedinicom vrijedan 2,87 miliona eura. Zgrada je namijenjena za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u Glavnom gradu i drugih građana Podgorice. Realizovan je **projekat „Za ljepše lice Podgorice“** vrijedan 190.000 eura, koji je podrazumijevao uređenje fasada na zgradama u Ulici Slobode. U skladu sa finansijskim mogućnostima, nastavak ovog projekta se očekuje u narednom periodu i na drugim ulicama u centralnom dijelu grada. U prethodnom periodu, **Slavoljub Stijepović, Gradonačelnik Podgorice** i njegovi saradnici primili su brojne **diplomatske predstavnike i strane delegacije** sa kojima je

Podgorica u centru EXPO-a

Glavni grad i Turistička organizacija Podgorice predstavili su se u septembru u Milanu na **Svjetskoj izložbi EXPO 2015** spotom u kojem su prikazani turistički, prirodni, kulturni i sportski potencijali Podgorice.

Paviljon Podgorice bio je u centru pažnje zahvaljujući zvijezdi večeri, Podgoričaninu i prvotimcu Intera, Stevanu Jovetiću, koji je na ovoj prestižnoj smotri u paviljonu naše zemlje aktivno učestvovao u prezentaciji svog grada.

razgovano o saradnji u konkretnim oblastima i realizaciji kapitalnih infrastrukturnih projekata.

Gradonačelnik se sastao sa predstavnicima **Privredne komore Poljske** koje je predvodila **Katarzyna Kacpercik, državna podsekretarka Ministarstva vanjskih poslova Republike Poljske**. Tom prilikom, dogovoreno je da Glavni grad, u saradnji sa Zajednicom opština, pod pokroviteljstvom Ministarstva vanjskih poslova Republike Poljske, u Podgorici organizuje konferenciju posvećenu prenošenju najboljih iskustava poljskih gradova u korišćenju pristupnih fondova Evropske unije.

Gradonačelnik je tokom proteklog perioda imao bilateralne susrete sa čelnicima Istarske županije, umjetnicima iz

Izraela i predstavnicima Jevrejske zajednice, Ambasadorom Republike Poljske, Ambasadorom Grčke, Ambasadorom Ujedinjenih Arapskih Emirata i Ambasadorom Republike Njemačke u Crnoj Gori.

Danilo Rakočević

Održan spektakularan koncert Zdravka Čolića - poklon građanima povodom Dana državnosti

Povodom **13. jula Dana ustanka i međunarodnog priznanja države Crne Gore** je, u organizaciji Glavnog grada, održan koncert Zdravka Čolića, kao poklon građanima Crne Gore.

Na taj način je, uz hitove najveće muzičke zvijezde s naših prostora i vatrometom u ponoć, na spektakularan način dočekan i proslavljen jedan od najznačajnijih datuma u bogatoj istoriji Crne Gore.

Pored prisustva velikog broja građana Podgorice i svih gradova Crne Gore, koncertu je prisustvovao i značajan broj ljubitelja Zdravka Čolića iz čitavog regiona.

Opština Berane

Inicijative posvećene mladima u Opštini Berane

Iz lokalne uprave poručuju: Podrška školarcima!

Opština Berane je početkom juna ove godine po prvi put organizovala **svečano uručenje nagrada Luča, Luča 1 i Luča 2** za preko 170 učenika osnovnih i srednjih škola, uključujući i Nižu muzičku školu, za školsku 2014/2015. godinu. Nagrađeni su i đaci generacije i učenici za postignute rezultate na priznatim takmičenjima u zemlji i inostranstvu.

Dragoslav Šćekić, Predsjednik Opštine Berane je na svečanosti naglasio da obrazovanje ima temeljnu ulogu kako u ličnom tako i u društvenom razvoju, te da ono i predstavlja onu kariku koju lokalna uprava ističe u prvi plan.

Tako je u Beranama obilježen završetak školske godine, dok je početak nove 2015/2016. godine obilježen uručivanjem **besplatnih udžbenika svim đacima od prvog do četvrtog razreda**, u 12 osnovnih škola, koje je obezbjedila Opština Berane. Po riječima Predsjednika Opštine, lokalna uprava će uložiti napore da i u sljedećoj godini obezbijedi udžbenike za sve razrede osnovnih škola.

Opština Berane je prva opština u Crnoj Gori koja je svim učenicima prva četiri razreda osnovne škole obezbjedila besplatne udžbenike.

Ljeto u Beranama obilježila brojna kulturna dešavanja

I ovog ljeta u Beranama tradicionalno je održana manifestacija „**Beransko kulturno ljeto**“. Ljubitelji poezije, pozorišta, likovne umjetnosti, i dr. imali su priliku da isprate bogat program manifestacije.

Obnovljeno je **pozorište za odrasle**. Poslije nekoliko decenija amateri beranskog pozorišta Centra za kulturu premijerno su izveli komad francuskog pisca Žorža Fejdoa „Idem u lov“. Predstava je realizovana u produkciji JU „Centra za kulturu“ Berane, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i Opštine Berane. S jeseni je počela i priprema pozorišne predstave za djecu.

Pred više hiljada ljudi, 31. jula na Aerodromu u Beranama uspješno je održan drugi muzički festival **Thunder fest**. Pod sloganom „**Pokreni grmljavinu**“ na ovom najvećem festivalu na sjeveru Crne Gore nastupile su velike zvijezde regionalne i svjetske elektronske scene.

Ministar kulture Pavle Goranović, koji je boravio je u radnoj posjeti Opštini Berane, pohvalio je visoko pozicioniranje kulture u lokalnim politikama i inicijativama beranske lokalne uprave. Kako je istakao, Ministarstvo kulture je siguran i pouzdan partner Opštini.

Berane domaćin mladim diplomatama iz čitavog svijeta

Osmo Ljetnja škola za mlade diplomate „Gavro Vuković“ koju organizuju Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, Program za razvoj kapaciteta (CDP) Kancelarija UNDP-a u Crnoj Gori i Opština Berane otvorena je u Beranama, u Spomen kući vojvode Gavra Vukovića.

Na ceremoniji otvaranja Škole govorili su: **Vladimir Radulović**, državni sekretar za politička pitanja u MVPEI, **Sanja Bojanić**, šefica Sektora za demokratsko upravljanje i za ekonomiju i životnu sredinu u Kancelariji UNDP i **Dragoslav Šćekić, Predsjednik Opštine Berane**.

Vladimir Radulović, državni sekretar u MVPEI je na otvaranju izrazio zadovoljstvo što je kuća Gavra Vukovića, po osmi put, mjesto gdje se susrijeću mlade diplomate iz svih krajeva svijeta sa ciljem da razmjenjuju mišljenja i ideje, ali

i diskutuju o aktuelnim globalnim pitanjima, gradeći na taj način lične i profesionalne odnose. **Sanja Bojanić**, šefica Sektora za demokratsko upravljanje i Sektora za ekonomiju i životnu sredinu u Kancelariji UNDP u Crnoj Gori je, između ostalog, ukazala je na važnost teme ovogodišnje ljetnje škole posvećene globalnim izazovima bezbjednosti, istakavši posebno značajnim to što je UNDP partner na ovom projektu.

Dragoslav Šćekić, Predsjednik Opštine Berane je izrazio zadovoljstvo što su Berane u prilici da osmu godinu za redom organizuju Ljetnju diplomatsku školu koja nosi ime velikana sa ovog prostora, i što imaju priliku da ugoste preko četrdeset diplomata iz različitih zemalja svijeta. Ocijenio je veoma važnom saradnju koju su na ovom projektu imali Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, UNDP i Opština Berane. Ovogodišnja Ljetnja škola bila je posvećena **globalnim izazovima bezbjednosti**, a predavanja su se održavala u Gimnaziji „Panto Mališić“, dok su se preostale aktivnosti odvijale na Cetinju.

Završena dionica puta Berane - Lubnice

Ivan Brajović, ministar saobraćaja i pomorstva u Vladi Crne Gore i **Dragoslav Šćekić**, Predsjednik Opštine Berane

sa saradnicima nedavno su obišli završne radove na **putu Berane –Lubnice**.

Prema riječima Brajovića, radi se o značajnom putu koji će skratiti put od Berana do Kolašina za 40 km i omogućiti bolji pristup predjelima Bjelasice i Komova. Kako je kazao, početak izgradnje druge dionice puta od Lubnica do Jezerina počće na proljeće 2016. godine.

U sklopu izgradnje puta, u dogovoru sa lokalnom upravom izvršeno je izmještanje i proširenje kapaciteta lokalnog vodovoda, što je značajno unaprijedilo sistem vodosnabdijevanja u Beranama. U nastavku radova na dionici Lubnice - Jezerine biće izgrađena i dva značajna objekta - tunel Vranjak dugačak skoro 3 km i most dužine 150m.

Regionalni biznis centar uskoro počinje sa radom

Opština Berane, u okviru poziva *Međuopštinski razvojni Grant Program IPA 2011 Podrška reformi lokalne samouprave III*, realizuje projekat **“Uspostavljanje regionalnog biznis centra sa biznis inkubatorom na sjevero-istoku Crne Gore”**. Projekat se realizuje iz sredstava Evropske unije u Crnoj Gori, Opštine Berane, partnerskih opština i uslovnih dotacija Vlade Crne Gore.

Regionalni biznis centar ima za cilj da pruža profesionalne savjetodavne usluge, organizuje i realizuje posebne treninge, seminare i kurseve, biznis informacije, pruža usluge spajanja preduzeća sa centrima znanja, pomaže preduzećima da se organizuju u klastere, organizuju grant šeme, promocije. S druge strane, biznis inkubator će učiniti dostupnim prostor i opremu neophodne za početnike u biznisu. Potencijalni preduzetnici će dobiti šansu da započnu svoje biznise u opremljenom prostoru besplatno, za prvu godinu vršenja biznisa i pod subvencionisanim uslovima kroz

period od 4 godine.

Radovi na objektu su završeni, imenovan je direktor RBC, a u toku je upošljavanje radnika. Implementacija projekta je počela 18. decembra 2013. godine i trajeće do 17. marta 2016. godine.

U toku je i osnivanje D.O.O. “Benergo” koje će imati za cilj obavljanje sljedećih privrednih djelatnosti: proizvodnja električne energije, prenos, distribucija, trgovina električnom energijom, kao i iskorišćavanje svih obnovljivih izvora energije.

Uskoro će početi sa radom i D.O.O. „Parking servis“. Građanima Berana biće olakšano obezbjeđivanje parking mjesta za svoja vozila samim tim što će moći da obezbijede, prema svojim potrebama i mogućnostima, povlašćenu mjesečnu preplatu za stanare, povlašćenu mjesečnu preplatu za zaposlene ili povlašćenu mjesečnu kartu za pravna lica i preduzetnike. Biće obezbijeđeno i parkiranje po satu. Građanima se pruža mogućnost mjesečne preplate 0-24 sata – rezervisano parking mjesto.

Posjeta princa Nikole Petrovića

Fondacija „Petrović Njegoš” donirala je Spomen kući vojvode Gavra Vukovića, JPU „Radmila Nedić“ i Dnevnom centru za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju **novčana sredstva** u iznosu od hiljadu eura po ustanovi, a kojim povodom je princ **Nikola Petrović Njegoš** boravio u Beranama.

Predsjednik Šćekić se zahvalio na vrijednim donacijama i iskazao uvjerenje da će se partnerstvo sa Fondacijom tek intenzivirati. Govoreći o ukupnoj situaciji u Beranama, projektima koji su realizovani, kao i planovima za predstojeći period, između ostalog, kazao je: „Pokušavamo napraviti solidaran i realan odnos kako bi pomoć bila pružena onima kojima je neophodna. U aktivnostima stvaranja nove vrijednosti, na svim nivoima, posebnu pažnju usmjeravamo na kulturu i obrazovanje i tome u prilog govori niz mjera kojima smo nagradili najbolje učenike, takmičare, kupovina udžbenika za đake i druge inicijative koje smo pokrenuli”.

Delegacija je boravila u Dnevnom centru za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju, čiji se direktor Miloš Brakočević u prigodnom obraćanju zahvalio na donaciji, dok su djeca uručila zahvalnicu i poklon koji su sami izradili.

Irina Kastratović

Opština Bijelo Polje

Bijelo Polje intenzivno radi na unapređenju života svojih građana

Gradonačelnici Bijelog Polja i Subotice Aleksandar Žurić i Jane Maglai razgovarali su o saradnji ova dva grada u oblastima privrede, komunalnih službi, sistema obrazovanja, drvne i mesne industrije i proizvodnje zdrave hrane. Razgovor je obavljen u okviru posjete delegacije iz Subotice, koja je boravila u Bijelom Polju od 15. do 17. oktobra, a koju su, osim Gradonačelnika Maglaia, činili predsjednik Regionalne Privredne komore Subotica i privrednici ova dva grada.

Predsjednik Žurić je kazao da Subotica i Bijelo Polje imaju dosta zajedničkih karakteristika.

„Oba grada su svojevrsne sjeverne kapije svojih država, na teritorijama i Subotice i Bijelog Polja se nalaze najfrekventniji granični prelazi Srbije i Crne Gore za promet roba i ljudi, obje sredine su multikonfesionalne sa izrazito dobrim međuljudskim odnosima, tradicijom i kulturom, oba grada su povezana željezničkom prugom Bar-Budimpešta i oba grada svoje potencijale usmjeravaju u pravcu poljoprivredne proizvodnje i dijela industrije. Subotica, kao stari evropski grad, sa veoma jakom privredom i naprednim modelom biznis zona i tehnoloških parkova, dobar je primjer koji mi želimo da primijenimo na kapacitete i potencijale Bijelog Polja.“ - kazao je **Žurić**.

Strateški, Subotica ima interes i program da sarađuje sa lokalnim upravama u Mađarskoj, Hrvatskoj, Rumuniji, Slovačkoj, Češkoj, Austriji, Njemačkoj, ali i sa lokalnim upravama u bivšim jugoslovenskim republikama. Gradonačelnik Subotice Jane Maglai kaže da će lokalne samouprave imati sve veći značaj u procesu evropskih integracija, ne samo u smislu povezivanja i unapređenja rada javnih komunalnih preduzeća i javnih ustanova u sistemu obrazovanja, nego i u privrednim aspektima saradnje određenih subjekata.

„Mislimo da imamo jedni drugima šta da pokažemo i po-

mognemo bez obzira da li je Subotica veća ili manja lokalna samouprava. Ovu saradnju moramo da podignemo na jedan partnerski nivo, i bićemo otvoreni da pomognemo u o onim oblastima u kojima možemo pomoći i gdje bi naša iskustva bila dragocjena. Subotica će biti otvorena da pomogne Bijelom Polju, prvenstveno u oblasti privrede, ali i u oblastima komunalnih službi, sistemu obrazovanja radi upodobljavanja privredi“ - kazao je **Maglai**.

Ulazak u NATO ključni stepenik za ulazak u EU

U okviru druge faze faze V Speaking tour-a, u organizaciji Komunikacionog tima Savjeta za članstvo u NATO, Višegradske grupe, Ambasade Republike Slovačke u Crnoj Gori, u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, u Bijelom Polju je 7. oktobra održana tribina o NATO integracijama.

Na tribini su govorili: **Raško Konjević**, ministar unutrašnjih poslova, **Džemal Ljušković**, predsjednik Skupštine Opštine Bijelo Polje, **Serhat Galip**, Ambasador Republike Turske u Crnoj Gori, **Petr Šmejkal**, otpravnik poslova u Ambasadi Češke Republike u Crnoj Gori, **Mladen Bojanić**, nezavisni poslanik u Skupštini Crne Gore i **Momčilo Radulović**, predsjednik Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Osim što će lokalne samouprave imati sve veći značaj u procesu evropskih integracija, veoma su bitne i evroatlanske integracije, koje se, prema riječima **Raška Konjević**, ministra unutrašnjih poslova, ne mogu razdvojiti od evroatlanskih integracija.

„Ulazak u Alijansu bi Crnoj Gori garantovao stabilnost, bezbjednost i sigurno tlo za strana ulaganja. Ako dozvolite sadašnjosti da se sveti prošlosti, izgubili ste budućnost. Bez političke bezbjednosne stabilnosti nema ulaganja. Članstvo u NATO garantuje investitorima sigurna ulaganja. Takođe, način odlučivanja u Alijansi, garantuje Crnoj Gori da će da se pita u tom Savezu i da će imati pravo veta“ - kazao je ministar Konjević.

Serhat Galip, Ambasador Turske i **Petr Šmejkal**, otpravnik poslova u Ambasadi Češke govorili su o iskustvima svojih država kao članicama NATO-a, ističući da značaj Alijan-

se sve više raste, te da će Turska i Češka podržati članstvo Crne Gore u NATO.

Ulazak Crne Gore u NATO podržava i **američka Ambasadorica u Crnoj Gori Margaret En Ujehara**, koja je 9. septembra prvi put posjetila Bijelo Polje, gdje je sa **Aleksandrom Žurićem, Predsjednikom Opštine** i saradnicima obišla projekte koji su realizovani uz pomoć američke Ambasade. Posjeta američke Ambasadorice bila je dobra prilika da se razmijene mišljenja o dosadašnjoj i budućoj saradnji, te da se razmotre infrastrukturni projekti koje su zajednički realizovali američki predstavnici u Crnoj Gori i Opština Bijelo Polje.

Jedan od zadnjih projekata Opštine Bijelo Polje i Američke ambasade je **Mala grupna kuća za djecu sa smetnjama u razvoju**, koja radi u okviru JU Dnevni centar „Tisa“.

„Saradnju sa predstavnicima američke administracije u Crnoj Gori započeli smo prije jedne decenije, od kada je u infrastrukturne objekte u Bijelom Polju uloženo blizu dva miliona eura. Organizacije koje realizuju američku

pomoć su završile sa programima u Crnoj Gori. Međutim, uvijek ima mogućnosti za realizaciju zajedničkih dobro osmišljenih projekata, kao što je objekat Male grupne kuće“ - kazao je **Predsjednik Žurić**, naglasivši da je posjeta američke Ambasadorice bila dobra prilika i da se popriča o transatlanskim integracijama.

„Kvalitetan početak rada Male grupne kuće je najava za podršku koju smo ugovorili sa američkom administracijom u Crnoj Gori, a to je podrška na rekonstrukciji Dnevnog centra Tisa, gdje smo planirali da izvršimo proširenje kapaciteta. Dobili smo potvrdu da će američka Ambasada učestvovati i u toj rekonstrukciji, što predstavlja sljedeći projekat koji će zajednički realizovati Opština Bijelo Polje i američka Ambasada“ - kazao je **Predsjednik Žurić**.

Margaret En Ujehara, američka Ambasadorica je izrazila zadovoljstvo što je imala priliku da vidi konkretne projekte koji su realizovani u saradnji SAD i Opštine Bijelo Polje.

„Što se tiče projekta Male grupne kuće, radujem se što je ovo privedeno do kraja na pravi način i radujem se što ću ponovo doći da vidim djecu koja će biti smještena u ovoj ustanovi. Djeca su budućnost ovog svijeta, bez obzira na probleme koje imaju i na njegu koja im je potrebna i zato je potrebno da im omogućimo svu potrebnu podršku i po-

moć u daljem razvoju. Ja se radujem što ćemo i u budućnosti nastaviti dobru saradnju sa Opštinom Bijelo Polje i građanima Crne Gore, kako bismo stvorili bolju budućnost za ljude u Crnoj Gori, za SAD i generalno za ovaj region u cjelini“ - kazala je **Ambasadorica Ujehara**.

Dobra infrastruktura garantuje kvalitetniji život

Opština Bijelo Polje preduzima značajne aktivnosti na poboljšanju uslova za život svojih građana. Ovih dana intenzivno se radi na izgradnji **raskrsnice u Rakonjama**, čija je vrijednost 218.000 eura. Radovi teku po planu i, prema riječima nadležnih, trebalo bi da budu završeni u predviđenom roku. Investitor ovih radova je Direkcija za saobraćaj i Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, dok će imovinske odnose riješiti Opština Bijelo Polje. Radovi se izvode u cilju povećanja bezbjednosti u saobraćaju i radi rješavanja „konfliktnog mjesta“ i uskog grla, nakon čega će protok saobraćaja biti optimalan i siguran.

Mijo Bakrač, direktor Direkcije za saobraćaj kaže da je ova raskrsnica na magistralnom putu M-21 dio nastojanja Direkcije za saobraćaj da se stvore što bezbjedniji uslovi na crnogorskim putevima, te da se radi o ulazno-izlaznom pravcu obilaznice oko Bijelog Polja koji je do sada bio dosta nesiguran. On ističe da će nova saobraćajnica biti napravljena, prije svega, uz brigu o bezbjednosti učesnika u saobraćaju, vodeći računa o funkcionalnosti saobraćajnice i optimalnom protoku saobraćaja.

Unapređenje života građana, ne odnosi se samo na gradsko područje, već i na najudaljenije krajeve opštine. Tako je **Aleksandar Žurić, Predsjednik Opštine Bijelo Polje** 9. septembra uručio rješenja o **dodjeli solarnih panela za 15 poljoprivrednih proizvođača**, koji izdižu stoku na kature, a nemaju obezbijeđenu električnu energiju. Nakon uručivanja rješenja, izvođači radova su pristupili realizaciji projekta, pa su paneli već ugrađeni na zadovoljstvo svih, a prije svega dobitnika panela.

Ovaj projekat je realizovan zahvaljujući firmi Hidro Bistrica, koja je realizovala obavezu dijelom kroz koncesioni ugovor sa državom, a dijelom kao svoju donaciju, dok je proceduru za dodjelu solarnih sistema sproveo Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj Opštine Bijelo Polje.

Kemal Musić

Opština Danilovgrad

Kontinuitet realizacije važnih projekata u Danilovgradu

Prolječni i ljetnji mjeseci u Opštini Danilovgrad protekli su vrlo aktivno. Ovaj period obilježio je niz aktivnosti, prevashodno **izgradnja i rekonstrukcija infrastrukturnih objekata i nove investicije**, ali i niz **kulturnih manifestacija, festivala i sportskih takmičenja**.

Među najznačajnijim investicijama izdvaja se **rekonstrukcija pružnog prelaza Sekulići – Gorica**, u skladu sa ranije donesenim planovima. Ova investicija, vrijedna više od 500.000 eura, od velikog značaja je za Opštinu Danilovgrad, jer se rekonstrukcijom te dionice izvršilo povezivanje gradskog jezgra sa novim putem Manastir Ostrog – Manastir Ždrebaonik, čime je ovaj projekat zaokružen, pa brojni turisti danas mnogo brže i lakše mogu doći do pomenutih manastira. Pored toga, izvršena je i **rekonstrukcija puta Mlinovi u Spužu–Brestica**, vrijednosti 240.000 eura. Put je dužine 1.400 metara, sa svim elementima moderne saobraćajnice, a njegovom rekonstrukcijom riješio se dugogodišnji problem građana Spuža i stvorili uslovi za povezivanja Spuža, preko naselja Pričelje, sa Podgoricom. Od građevinskih projekata treba još pomenuti i **izgradnju novog taksi stajališta i parkinga** u centru grada, vrijednosti 70.000 eura, površine 1.300 m², sa 10 mjesta za taxi vozila i 40 mjesta za parking, čime je riješen i ovaj dugogodišnji problem.

Prilikom ulaganja nije zanemarena ni poljoprivreda. Naime, u Danilovgradu je u julu ove godine otvoren prvi **Centar za razvoj i afirmaciju pčelarstva na nivou Crne Gore – „Kuća meda“**. U okviru objekta je, pored tri proizvodna pogona, izgrađen i pogon za preradu voska, pogon za otpak, prihvata i pakovanje, invertovanje šećera i proizvodnju pogača, kao i sala sa 100 mjesta koja će biti korišćena

za predavanja i druge edukativne sadržaje. Za izgradnju „Kuća meda“ Opština Danilovgrad je donirala zemljište površine 1.162m². Površina samog objekta iznosi 625m², a ukupna vrijednost investicije 497.000 eura.

Nj.E. Hafsa Abdulla Mohamed Sharif AlUlama, Ambasador dorka Ujedinjenih Arapskih Emirata je zajedno sa **Branislavom Đuranovićem, Predsjednikom Opštine Danilovgrad** svečano otvorila novoizgrađeni **sportsko-rekreativni park** u mjestu Grbe, koji je izgrađen kroz donaciju ambasade UAE, a uz finansijsko učešće Opštine Danilovgrad. Ukupna vrijednost ovog projekta je bila oko 100.000 eura. Park se nalazi u blizini rezidencije Ujedinjenih Arapskih Emirata, obuhvata prostor od oko 6.000 m², a sadrži sportski teren za mali fudbal, košarku i boćanje, igralište za najmlađe sa potrebnim mobilijarom, staze za šetnju, prateće elemente, a obezbijedena su i parking mjesta za posjetioce.

Tradicionalno tokom ovog perioda, u Danilovgradu su održane brojne kulturno-zabavne manifestacije: **Katunske sportske igre, Spuško ljeto, manifestacija Rijekom Zetom, III Internacionalni Festival folkloru**, a ove godine listi je dodata i manifestacija **Bjelopavličke sportske igre**, koja je organizovana po prvi put.

Novinu takođe predstavlja i **Festival ekološkog filma „Green Montenegro international film fest“**, koji je održan u periodu od 25-27. juna 2015. godine u renoviranim prostorijama Centra za kulturu. Ideja da se festival ekološkog filma realizuje upravo u Danilovgradu nastala je iz razloga što je Opština Danilovgrad u pilot projektu koji su realizovali Vlada Crne Gore i Vlada Holandije postala prva opština u Crnoj Gori koja je donijela **Strategiju održivog razvoja** i formirala **Lokalni savjet za održivi razvoj**. Tokom tri dana trajanja Festivala ekološkog filma, osim projekcija filmova, održana je i **panel diskusija na temu zaštite životne sredine**, a sve sa ciljem da se kroz umjetnički izraz i unaprjeđenje znanja i informisanosti o ekologiji kod građana razvije i podigne svijest o potrebi zaštite i očuvanja životne sredine.

Započete su i aktivnosti na **sanaciji spomenika Palim borcima na Trgu 9. decembar**. Navedene aktivnosti, koje obuhvataju sprovođenje konzervatorskih mjera, sprovodi Ministarstvo kulture kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara, a sanacijom spomenika biće kompletiran „novi“ izgled nedavno rekonstruisanog Trga.

Simona Bošković

Opština Herceg Novi

Kandidatura Herceg Novog za Evropsku prijestonicu kulture

U ime Opštine Herceg Novog, **Nataša Martić, savjetnica u Kabinetu Predsjednika Opštine** i **Tamara Lepetić, izvršna koordinatorka projekta "Herceg Novi 2021"**, predale su 22. oktobra 2015. godine u Briselu kandidaturu Herceg Novog za **Evropsku prijestonicu kulture**.

Evropska prijestonica kulture jedan je od najvećih događaja na svijetu i održava se od 1985. godine, kada je i ustanovljena na predlog tadašnje grčke ministarke kulture Meline Merkuri i njenog francuskog kolege Žaka Langa. Do danas, 52 grada u Evropi nose ovu prestižnu titulu. Zahvaljujući novoj evropskoj regulativi, i države koje su u statusu kandidata za članstvo u Evropsku uniju imaju pravo da kandiduju svoje gradove za ovaj najvažniji kulturni događaj.

Početak kampanje - **kandidature Herceg Novog za titulu Evropske prijestonice kulture 2021** obilježen je interesantnim **ekološkim projektom i akcijom „Čisto prijateljski“**, koja je održana 3. oktobra ove godine u Gradskoj luci Škver. Dobro posjećen događaj organizovali su Opština Herceg Novi, u saradnji sa CMAS – Svjetskom ronilačkom federacijom, Turističkom organizacijom Herceg Novi i Agencijom „Herceg Novi 2021“, koja i realizuje projekat kandidature. U akciji su učestvovali članovi profesionalnih ronilačkih jedinica iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine i Makedonije – članovi Svjetske ronilačke federacije CMAS, najstarije organizacije koja djeluje pod pokroviteljstvom UNESCO-a, profesionalni ronionci Vojske i Policije Crne Gore, nevladine organizacije, volonteri i đaci.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 15. oktobra 2015. godine razmotrila i usvojila **Informaciju o kandidaturi Opštine Herceg Novi za „Evropsku prijestonicu kulture 2021. godine“**, koju su dostavili Ministarstvo kulture i Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Ovaj projekat predstavlja veliku razvojnu šansu, kako za samu Opštinu Herceg Novi, tako i Crnu Goru i region, a istovremeno i priliku za sasvim drugačije međunarodno pozicioniranje u kulturnom, turističkom i ekonomskom smislu. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo kulture i Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija će pružiti potpunu podršku Opštini Herceg Novi na ovom planu.

Internacionalni tim je, zajedno sa ekipom iz Herceg Novog, vrijedno pripremao **aplikaciju**, trudeći se da istakne sve što je značajno i lijepo u kulturi Herceg Novog, Boke Kotorske i Crne Gore. Imajući u vidu da su standardi za ovu kandidaturu visoki, prevashodni zadatak tima je bio da se ti standardi maksimalno ispune i da aplikacija na 80 strana bude kvalitetno popunjena. Dati su odgovori na 51 tipsko pitanje. Tema i koncept projekta „Herceg Novi 2021“ su „Frenemies – peace of art“.

Aplikacija kojom Herceg Novi, ali i regija i sama država konkurišu za ovu prestižnu titulu, potvrđuje našu opredijeljenost da nam **kultura ostaje dugoročni strateški pravac razvoja**. Ovakav civilizacijski kod koji slijedimo i kome ćemo biti posvećeni u budućnosti, otvorenost za međugradsku, međuregionalnu i međudržavnu saradnju proširice i brojne mogućnosti organizovanja mreže gradova partnera, saradnje umjetnika i institucija i pokrenuće jednu kreativnu industriju u cilju unapređenja svih vidova turizma, zaštite kulturne baštine, obrazovanja, infrastrukture, drugačijeg tretmana civilnog društva, povećanja broja radnih mjesta, jednom riječju, sveukupne kulture življenja.

U ovoj početnoj fazi neophodna je, ali i izvjesna, podrška susjednih gradova Tivta, Kotora, Budve i Cetinja. Dosađajnom saradnjom se samo možemo pohvaliti. Napominjemo da je podrškom grada Ljubljane, Herceg Novi učlanjen u **evropsku mrežu gradova kulture i evropski kulturni forum**.

U nastavku procesa, planirana je razrada projekata koji su predviđeni aplikacijom. Krajem decembra 2016. godine ili početkom januara naredne godine, znaće se koji su gradovi ušli u uži izbor. Septembra 2017. godine očekuje se konačna odluka Evropske komisije.

Ako Herceg Novi postane nosilac ove izuzetne titule, predstoji mu najzahtjevniji „period izgradnje“, kada treba prionuti na posao i ostvariti projekte planirane aplikacijom, i kulturne, i turističke, i privredne, i ekonomske, i infrastrukturne...

Nositi atribut Evropske prijestonice kulture znači nositi i veliku odgovornost, čega su Novljani u potpunosti svjesni. I Herceg Novi i Crna Gora predstavljali bi grad i državu evropskih vrijednosti, autentičnog kulturnog i umjetničkog blaga, otvoreni za saradnju, za nova znanja, bili novi prostor slobode duha i imali aktivan odnos prema svemu što bi ovaj dio svijeta učinilo boljim, udobnijim i ugodnijim mjestom.

Mirta Gržanić

Opština Mojkovac

Građevinska sezona u Mojkovcu

U proteklom periodu Opština Mojkovac je započela niz **velikih infrastrukturnih projekata** čijom realizacijom naš grad postaje funkcionalniji i dobija novi, moderniji izgled:

- Privode se kraju radovi na **novom administrativnom objektu zgrade Opštine** vrijednom oko 1.200.000 eura. Zaposleni će do kraja ove godine dobiti nove, unaprijeđene uslove za rad, a građani efikasniju lokalnu administraciju.
- Započeta je i **rekonstrukcija raskrsnice ulaska u grad** iz pravca Bijelog Polja, čijom će se realizacijom značajno rasteretiti priključenje sa magistralnog puta ka centru grada, a samim tim i povećati bezbjednost učesnika u saobraćaju, jer će se uraditi tri saobraćajne trake. Uspostaviće se i nova saobraćajnica prema ulici Filipa Žurića, odnosno prema Gornjem Mojkovcu.
- Kako bi podstakli djecu i mlade da se bave sportom i zdravim stilovima života i da ostvaruju velike uspjehe, **konstantno podržavamo rad sportskih klubova i radimo na unapređenju sportske infrastrukture**. Tako smo započeli smo i završili kompletnu rekonstrukciju glavnog terena fudbalskog kluba Brskovo, a u saradnji sa Fudbalskim savezom Crne Gore i Direkcijom javnih radova, do kraja ove godine planiramo i završetak radova na pomoćnom stadionu sa vještačkom travom.
- U susret obilježavanja stogodišnjice Mojковаčke bitke, pokrenuli smo projekat **rekonstrukcije Spomenika junacima Mojковаčke bitke**, u cilju očuvanja kulturno-istorijskog naslijeđa Mojkovca i pomena na žrtve minulih ratova.

„Sinjajevina“ – regionalni park prirode

Kako bi najveći pašnjak na Balkanu dobio svoje mjesto na turističkoj mapi Crne Gore, a i regiona, sa posebnom pažnjom smo radili na projektu njegove valorizacije. Naime, u januaru 2014. godine, Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori je odobrila projekat međuopštinske saradnje „**Sinjajevina – regionalni park prirode**“. Opština Mojkovac je kroz

ovaj projekat, zajedno sa partnerima – opštinama Kolašin, Danilovgrad, Žab-

ljak i Šavnik, pripremila i završila tehničku dokumentaciju za asfaltiranje puta u dužini od 60km. U toku je procedura za uspostavljanje regionalnog parka prirode, čime ćemo planini Sinjajevini postaviti temelje održivog razvoja.

Jubilarna 40. „Mojkovačka filmska jesen“

Jubilarnu **40. „Mojkovačku filmsku jesen“**, održanu od 22. do 26. septembra ove godine, otvorio je **Pavle Goranović, ministar kulture u Vladi Crne Gore**. Na repertoaru je bilo pet ostvarenja iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije

i Hrvatske. Nagrada za najbolju mušku ulogu pripala je mladom glumcu Milošu Đuroviću, za ulogu Gavrila Principa u filmu „Branio sam Mladu Bosnu“, dok je nagrada za najbolju glavnu žensku ulogu dodijeljena Aniti Mančić, za ulogu Miluše u filmu „Gorčilo“. Nagradu za najbolju epizodnu mušku ulogu žiri je dodijelio Momčilo - Momu Pićuriću, za ulogu Dimitrija u filmu „Gorčilo“. Za najbolju epizodnu žensku ulogu nagradu je dobila Kristina Stevović, za ulogu Koviljke u filmu „Gorčilo“.

Žiri je dodijelio i specijalnu nagradu mladom Denisu Muriću, za ulogu Pučka u filmu „Ničije dete“.

Ono što je posebno izdajalo ovo jubilarno izdanje su kratki filmovi mojkovčkih gimnazijalaca koji su nastali u okviru **filmske škole „Super 8“**, koja se u prethodnih sedam mjeseci održavala u srednjoj školi „Vuksan Đukić“ u Mojkovcu. Djela 11 učenika gimnazije premijerno su prikazana u okviru pratećeg programa „Mojkovačke filmske jeseni“. Za sedam mjeseci, koliko je trajala škola, učenici su prošli niz teorijskih i praktičnih obuka, da bi u završnici škole napisali prve scenarije i, uz logističku pomoć organizatora, NVU TNT iz Podgorice, snimili kratke filmove.

Međunarodni festival folklor

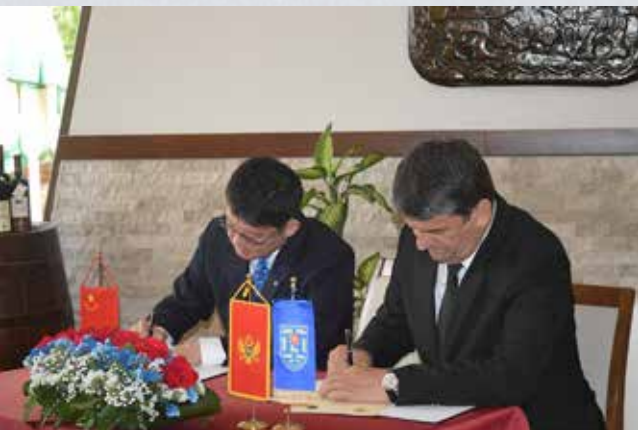
U organizaciji **Centra za kulturu „Nenad Rakočević“**, **KUD-a „Vesna“** i **Opštine Mojkovac**, održan je **Međunarodni festival folklor** koji je okupio 20-tak kulturno-umjetničkih društava iz zemalja sa područja bivše Jugoslavije. Učesnici festivala su prodefilovali gradom, a zatim su u prepunoj sportskoj hali ljubiteljima tradicionalne igre i muzike prikazali svoje igračko umijeće.

Jelena Vučetić

Opština Nikšić - pouzdan partner

Uspostavljanje saradnje lokalnih zajednica u savremenom svijetu prepoznato je kao izuzetno koristan način međusobnog približavanja građana iz različitih država. Opština Nikšić na ovom polju ima bogatu tradiciju i u posljednje vrijeme

mnoga stara partnerstva su obnovljena, a nova uspostavljena. Naš koncept povezivanja sa drugim gradovima podrazumijeva ozbiljan pristup saradnji i zajedničke projekte u koje se uklju-

čuju ne samo predstavnici lokalnih uprava, već i ostali činioci zajednice, tako da su dobro postavljeni osnovi saradnje korisni i za opštinu i za širu zajednicu, prvenstveno građane. Ovakav način uspostavljanja saradnje među građanima, otvara mogućnost zajedničkog suočavanja sa izazovima, razmjenu mišljenja, ali i razumijevanja različitih stavova o bilo kom pitanju od zajedničkog interesa ili značaja.

Uobičajene aktivnosti uspostavljanja saradnje za lokalnu upravu Nikšića predstavljaju organizovanje susreta, razmjene studenata, učenika, zajedničke kulturne i sportske aktivnosti, povezivanje preduzetnika, obrazovnih i drugih institucija. Opština Nikšić u posljednjem periodu značajne napore uložila je u ostvarivanje saradnje sa opštinama koje imaju predispozicije da budu naši partneri u razvojnim projektima, koji uključuju različit spektar tema od: zaštite životne sredine, edukacije, turizma, poboljšanja infrastrukturnih, preduzetničkih i privrednih kapaciteta, projekata iz oblasti socijalne zaštite, kulture i sporta.

U proteklih par godina *sporazumi o saradnji* potpisani su sa: *Kumanovom (Makedonija)*, *Sae Penjom (Argentina)*, *Lublinom (Poljska)*, *Baodingom (Kina)*, *Ši Fengom (Kina)*. Interesovanje za saradnju sa našom Opštinom izrazili su i *Kečkemet (Mađarska)*, *Osmanija (Turska)* i procedure o uspostavljanju saradnje su sada već u podmakloj fazi, tako da će sporazumi sa ovim gradovima zasigurno biti potpisani u toku 2015. i 2016. godine.

Ono na šta smo takođe ponosni, jeste naša saradnja sa

gradovima koji su nam partneri na projektima koji se finansiraju iz sredstava EU fondova. Prije svega, mislimo na partnere okupljene oko projekata „*Jačanje i umrežavanje malih aerodroma na Jadranskom području*“ i „*Prekogranično aero umrežavanje CAN*“, a to su: *Bovec, Rab, Ministarstvo ekonomije bosansko hercegovačke županije (Livno), Vazduhoplovni savez Srbije, Tarcento (Italija), Prijedor*, ali i za druge značajne projekte gdje su nam partneri bili *Pljevlja, Berane, Podgorica, Kotor, Nova Varoš, Prijepolje, Niš, Skadar, Kraljevo, Peć*, itd. Ono što treba istaći jeste da je Opština Nikšić iz sredstava EU fondova povukla oko **7 miliona eura** i realizovala značajne projekte, što je rezultiralo i dobijanjem nagrade za najbolju praksu 2013. godine u oblasti „*Priprema i sprovođenje projekata finansiranih iz EU fondova*“.

Na nedavnom raspisu za program *Prekogranična saradnja Srbija - Crna Gora*, aplicirali smo sa dva projekta, na kojima je ukupno **25 partnera**. Opština Nikšić je u proteklom periodu ostvarila izuzetnu saradnju i realizovala niz značajnih projekata sa *Vladom Crne Gore i njenim organima*, što je rezultiralo da je naša Opština danas bogatija za milionske infrastrukturne projekte. Izuzetnu saradnju ostvarili smo i sa *međunarodnim organizacijama* koje imaju svoja predstavništva u Crnoj Gori. Ono što posebno želimo istaći jeste naša saradnja sa *privatnim preduzetnicima iz Nikšića i Crne Gore*, koji su svojim značajnim donacijama učestvovali u realizaciji različitih projekata na teritoriji naše opštine, ali su svakako premašili i interes da svoje biznise razvijaju u našem gradu.

Nevladin sektor i lokalna uprava Nikšića su bili partneri u brojnim inicijativama, manifestacijama i projektima, a Opština Nikšić je donijela niz odluka koje su bile preduslov da saradnja sa nevladinim sektorom dostigne što veći nivo.

Na kraju, možemo zaključiti da su naš rad i kapaciteti koje posjedujemo dobra preporuka i za buduća partnerstva i zajedničke projekte. Svi oni koji vide Opštinu Nikšić kao svog partnera, dobiće za saradnika jednu **efikasnu lokalnu administraciju, otvorenu za saradnju i zajedničke projekte**.

P o d r š k u partnerima smatramo svojom obavezom, a sa potencijalnim investitorima uvijek smo na istoj strani stola.

Slobodanka Roganović

XIII Dani dijaspore u Petnjici

Ovogodišnji XIII po redu „**Dani dijaspore**“ okupili su 31.07.2015. godine brojne goste i iseljenike sa prostora Bihora u Domu kulture u Petnjici.

Prije nego što je zavičajno okupljanje mještana Bihora zvanično otvoreno, prikazan je osmominutni film o Petnjici koji je, specijalno za tu

priliku, uradio poznati karikaturista **Goran Šćekić**.

„Novoformirana lokalna uprava je u minulom periodu usvojila važne odluke potrebne da se na zakonit način i kroz institucije sistema krene sa razvojnom pričom Petnjice. U tom pravcu, dobili smo podršku države koja se sve više okreće prostoru Bihora. Zato ubrzo možemo očekivati realizaciju značajnih investicija, poput izgradnje nove zgrade Opštine i rekonstrukcije puta Berane-Petnjica“ - kazao je okupljenim na skupu **Samir Agović, Predsjednik Opštine Petnjica**.

On je dodao da pomoć svakodnevno stiže i od mještana koji su trenutno u inostranstvu, ali koji na taj način pokazuju da su neraskidivo vezani za svoj zavičaj.

Okupljenima se obratio i **Adnan Muhović**, predsjednik lokalnog parlamenta koji je, između ostalog, izrazio zahvalnost ljudima iz dijaspore što su dali puni doprinos da Petnjica ponovo dobije status opštine.

„Vaš doprinos prilikom ponovnog uspostavljanja Opštine Petnjica bio je nemjerljiv i zbog toga ćemo vam do vijeka biti zahvalni. Sada, kada imamo opštinu, treba raditi na jačanju kulture, očuvanju tradicije, vjere i nacije i svih drugih oblika vrijednosti koje zaokružuju postojanje jednog naroda. Moramo razvijati patriotizam kao što to rade drugi narodi iz našeg najbližeg okruženja“ - naglasio je Muhović.

U ime **Uprave za dijasporu** govorio je **Nenad Stevović**, dok su u zabavnom programu nastupili muzičarke **Anela i Lejla Čindrak**, te članovi **KUD-a „Bihor“**. U okviru manifestacije je, takođe, u holu Doma kulture otvorena je i **izložba slika Faika Cikotića** pod nazivom **„Boje zavičaja“**, a održan je i **okrugli sto** na temu **„Bihor kroz prošlost“**.

Predstavnici lokalne uprave uručili su juče zahvalnice zaslužnim organizacijama i pojedincima koji su putem donacija dali doprinos razvoju Petnjice. Zahvalnice su uručene: **Zavičajnom klubu „Bihor“ iz Luksemburga, Džeku Latiću, Ismetu Muhoviću i Turskoj razvojnoj organizaciji TIKA**.

Uručeni kompleti knjiga petnjičkim đacima prvacima

Lokalna uprava u Petnjici je ove godine po prvi put obezbijedila udžbenike za sve đake prvake na teritoriji Opštine. **Samir Agović, Predsjednik Opštine Petnjica** je, u toku uručivanja

kompleta udžbenika i prigodnih poklona koje je Opština Petnjica obezbijedila, poručio sljedeće:

„Ovo je poseban dan za našu Opštinu. Dan kada najmlađa generacija učenika pravi svoje prve korake na putu sticanja znanja i vještina. Danas smo svi ponosni, Vi roditelji, đaci, nastavnici i direktori škola. Ova djeca su naša budućnost. Zabrinjava me, kao i sve vas, to što svake godine imamo manje prvaka. Mi iz lokalne uprave ćemo uraditi sve što je u našoj moći da se taj negativni trend ublaži. Jedna od aktivnosti na tom putu, jeste i odluka da doniramo udžbenike. Opština Petnjica će i dalje voditi računa o mladima, mladi su naš prioritet i naša budućnost“ - rekao je Agović.

Nakon dodjele 36 kompleta udžbenika za đake prvake, upriličen je koktel i druženje sa Predsjednikom Opštine.

Radio Petnjica zvanično počeo sa radom

Nakon vraćanja statusa Opštine Petnjici, otvaranje radija je drugi po važnosti događaj za žitelje bihorskog kraja i veliki broj ljudi iz dijaspore. Radio Petnjica je zvanično počela sa radom 03.08.2015. godine.

„Petnjica nikad nije imala radio stanicu, a cilj nam je da povežemo dijasporu, lokalnu samoupravu i stanovništvo ovog kraja, te da Radio Petnjica bude most spajanja“ - izjavio je **Raif Adrović**, jedan od osnivača i vlasnika.

Samir Agović, Predsjednik Opštine Petnjica kazao je da je otvaranjem Radio Petnjice prekinuta medijska blokada u kojoj je ovaj kraj bio godinama, jer nije postojao ni jedan medij u smislu informisanja svih građana.

„Otvaranjem lokalnog radija dobiće se mnogo - građani će moći da utiču na rad lokalne samouprave upućujući nam kritike i sugestije, što će nam dati smjernice u radu. Otvaranje radija je dobar podstrek i ostalima da krenu sa investicijama u Petnjici u nekim drugim oblastima. Uz dijasporu koja hoće i može, i lokalnu upravu koja želi da obezbijedi povoljan ambijent za investitore ovaj kraj će krenuti razvojnim putem“ - naglasio je Agović.

Radio Petnjica sa frekvencije 90,7 Mhz se čuje u Beranama, dijelom u Bijelom Polju do Mojkovca, a može se pratiti i na portalu www.radiopetnjica.me.

Ismet Latić

Opština Pljevlja

Uspješna građevinska sezona u Pljevljima

Nova pljevaljska lokalna uprava za godinu koliko vrši vlast, smanjila je dug opštine za oko 2,2 miliona eura. Najsjevernija crnogorska opština je posljednjeg dana septembra prošle godine bila dužna 21 milion eura, dok je ove godine, na isti dan, dug bio 18,75 miliona eura.

Mirko Đačić, Predsjednik Opštine Pljevlja

je zadovoljan ovakvim finansijskim pokazateljima, ali razloga za zadovoljstvo imaju i svi stanovnici, jer iako je značajna suma budžetskih sredstava usmjerena na izmirivanje obaveza nastalih u ranijim godinama, nijesu izostale ni investicije u infrastrukturu.

„Paralelno sa poslovima na finansijskoj konsolidaciji opštine, radili smo i na investicijama u infrastrukturu i u smiraj ovogodišnje građevinske sezone možemo konstatovati da su se u Pljevljima ove godine izvodile i izvode investicione aktivnosti na infrastrukturi kao rijetko gdje u Crnoj Gori“ - kazao je Đačić za Bilten Zajednice opština.

Opština je najviše pažnje posvetila **komunalnoj i saobraćajnoj infrastrukturi**. Za te poslove imala je i podršku sa nivoa države, preko Direkcije javnih radova, a država je sa preko 1,7 miliona eura rekonstruisala OŠ „Ristan Pavlović“ i Srednju stručnu školu.

Preko osam miliona eura u komunalnu infrastrukturu

Prema Đačićevim riječima, u toku su završni radovi na **glavnom gradskom kolektoru**, dugom oko četiri i po kilometra, čija je vrijednost preko milion eura. Planiranom dinamikom odvijaju se i poslovi na izgradnji **postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda**, višegodišnjeg projekta čija je vrijednost oko šest miliona eura. Privodi se kraju izgradnja 900 metara **kanalizacije** u naselju Radosavac što će koštati blizu 180.000 eura, a do kraja godine trebalo bi da otpočnu i radovi na izgradnji kanalizacije u naselju Ševari-Polje, gdje bi se riješila infrastruktura za 114 domaćinstava. Opština je sa lokalnim preduzećem „Vodovod“ ugovorila poslove na četiri **vodovodna objekta** čijim završetkom bi trebalo da se poboljša **vodosnabdijevanje grada**. Preduzete su aktivnosti i na poboljšanju **vodosnabdijevanja pljevaljskih sela**. U toku je i **izgradnja vodovoda** u selu Brvenica, a sve je spremno i za radove na **seoskom vodovodu** Milunići.

Milion i po eura za seoske puteve i gradske ulice

Pored vodovoda, na selima su izvedeni obimni radovi na mreži lokalnih i nekategorisanih puteva. Kamenim agregatom i tamponom sanirana je putna mreža u dužini oko 170 kilometara, a izvršeno je i asfaltiranje četiri kilometra novih puteva. Ovi poslovi vrijedni su preko 400.000 eura. Zablistale su i gradske saobraćajnice. U toku su radovi na asfaltiranju 25.000 metara kvadratnih ulica vrijedni oko 360.000 eura. Do sada je urađena skoro polovina planiranog posla, a ukoliko vremenske prilike dozvole, već u ovoj godini novim asfaltnim zastorom biće presvučeno dvadesetak saobraćajnica. Pored ovog posla, koji se finansira iz opštinskog budžeta, Direkcija za saobraćaj će, u okviru investicionog ciklusa presvlačenja, asfaltirati oko 1,7 kilometara puteva iz njene nadležnosti, a koji prolaze kroz grad. Obimni radovi, vrijedni oko 580.000 eura, izvode se u Ulici III Sandžačke brigade i dijelu Volodine ulice. Urađiće se totalna rekonstrukcija u dužini oko 700 metara, sa pratećom hidrotehničkom infrastrukturom i javnom rasvjetom.

Briket i pelet za čistiji vazduh

Vlada Crne Gore je za **rješavanje problema aerozagađenja u urbanom dijelu Pljevalja**, u toku sezone grijanja obezbijedila 570.000 eura, od čega će 417.500 eura biti utrošeno na nabavku briketa i peleta. Ponude na ponovljeni tender za nabavku ovog alternativnog ogrijeva mogu se predavati do 30. oktobra, a zamjenom uglja peletom i briketom značajno bi se smanjila koncentracija štetnih materija u vazduhu, stav je profesora Mašinskog fakulteta koji su angažovani od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma i Opštine Pljevlja da izrade **Elaborat o smanjenju zagađenja**. Gro preostale sume, oko 90.000 eura, utrošiće se na **rekonstrukciju gradske kotlarnice**. Pored ovih poslova, u toku su radovi na **sanaciji Spomenika na Stražici**, vrijedni 176.000 eura i **izgradnji fontane na Trgu 13. Jula**. Raspisan je tender i za izbor izvođača na **navstavlju radova na objektu osnovne škole u naselju Guke**, a do kraja godine trebalo bi da se raspiše tender i za **izvođenje radova na Domu za stara lica**.

Dejan Kandić

Opština Žabljak

Značajni projekti u Opština Žabljak

Prethodni period u Žabljaku obilježen je značajnim aktivnostima, a u toku je i realizacija brojnih projekata.

Protekla **ljetnja turistička sezona**, zahvaljujući prvenstveno lijepom vremenu, bila je veoma dobra i ostvareni su dobri rezultati. Žabljak je posjetio **veliki broj kako domaćih, tako i stranih turista**, čemu je doprinijela blagovremena i kvalitetna priprema svih subjekata, dobra promocija, kao i organizovanje brojnih kulturnih, zabavnih i sportskih manifestacija. Prema pokazateljima sa kojima raspolaže Turistička organizacija, Žabljak je ove godine bio najposjećeniji u posljednjih dvadesetak godina, o čemu posebno govori **broj ostvarenih noćenja** naročito inostranih gostiju. Samo u junu, julu i avgustu ostvareno je 63.900 noćenja u hotelskom i privatnom smještaju, dok je taj broj u ljetnjoj sezoni 2014. godine iznosio svega oko 48.000 noćenja. U strukturi ostvarenih noćenja broj inostranih gostiju je bio veći nego domaćih (u pojedinim periodima čak i za 70%). Najviše gostiju je bilo iz Francuske, Belgije, Holandije, Poljske, Njemačke, gostiju iz Češke ima uvijek, dok posjeta turista iz Australije i Novog Zelanda predstavlja iznenađenje, ali i dobar podsticaj za rad na daljem unapređenju ponude i privlačenju turista iz svih krajeva svijeta.

Ponuda Žabljacka je znatno obogaćena **otvaranjem sportske dvorane**, a dobro funkcionisanje ovog objekta imalo je značajnog uticaja na posjećenost. Manifestacija „**Dani planinskog cvijeća**“, po kojoj je Žabljak postao prepoznatljiv, organizovana je na najvišem nivou i ove godine je okupila veliki broj učesnika. Vidan uspjeh ostvario je i prvi muzički festival **Durmitor Summer Fest**, kao i **muzičko-bubnjarski hepening** na Crnom jezeru, u organizaciji Nacionalnih parkova Crne Gore.

Svečanom sjednicom **17. septembra** proslavljen je **Dan**

opštine Žabljak. Svečanu skupštinu otvorio je **Vidoje Tomčić, Predsjednik SO Žabljak**, a **Veselin Vukićević, Predsjednik opštine Žabljak** pozdravio je prisutne, čestitao Dan Opštine i najavio ubrzan razvoj grada. Kao projekte kojima će se posvetiti posebna pažnja u budućem periodu, nabrojao je sljedeće: završetak reciklažnog dvorišta i pretovarne stanice; završetak rekonstrukcije fudbalskog igrališta na Ravnom Žabljaku; realizacija II faze projekta rekonstrukcije igrališta na Ravnom Žabljaku u sljedećoj godini; sanacija postojeće deponije u Žabljaku; izmještanje trafostanice i asfaltiranje nastavka ulice Vuka Karadžića; izgradnja nedo-

stajuće mreže fekalne kanalizacije i njeno povezivanje na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, kao i modernizacija jednog dijela ulice, rješavanje pitanja trajnog vodosnabdijevanja Žabljacka, izgradnja vodovoda u Šarancima i pronalaženje novih izvora vode na Maloj Crnoj Gori; usvajanje Lokalnih studija lokacija „Borje II“, „Motički Gaj“, „Borje III“ „Petrova strana“, „Begovo polje- turističko naselje“ i područje Uskoka, kao i Detaljnog urbanističkog plana „Kompleks Planinka“ i četiri urbanistička projekta, čija je izrada u toku; i niz drugih projekata kojim se obezbijediti bolji uslovi za život i rad građana i turista na Žabljaku

Svečanosti je prisustvovao veliki broj zvanica, među kojima su bili: **Filip Vujanović, Predsjednik Crne Gore, delegacija Ambasade Republike Slovenije, predstavnici crnogorskih opština i skupština opština, institucija obrazovanja, kulture, zdravstva, turizma, privrede i poljoprivrede**.

Prema odluci Žirija, ovogodišnja opštinska nagrada „**17. septembar**“ dodijeljena je pripadnicima **Gorske službe spašavanja**. U prijedopodnevrim satima, u organizaciji Udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne

Gore, zajedno sa predstavnicima Opštine, položeno je **cvijeće na spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora**. Povodom Dana opštine, održan je i **opštinski kros** za učenike OŠ "Dušan Obradović" i SMŠ "17.septembar", kao i **turnir u malom fudbalu**.

Nakon dugogodišnjih problema u **pilani "Karapidis bross"**, koji su za posljedicu imali otpuštanje oko 50 radnika, konačno je postignut dogovor o pokretanju prerade drveta na Njegovuđi. Investitor "Pelengić trade" iz Bijelog Polja otpočeo je gradnju objekta za preradu drveta u septembru, nakon prethodnog uređenja lokacije. Radovi se odvijaju planiranim tokom, a očekivanja su da će se ubrzo započeti proizvodnja na Njegovuđi, kao i zapošljavanje značajnog broja građana Žabljaka.

U 2014. godini krenula je realizacija aktivnosti na projektu **izgradnje reciklažnog dvorišta i pretovarne stanice**, koji će zajedno sa prečištačem za otpadne vode, zaokružiti komunalnu infrastrukturu u Žabljaku, što je ovom gradu kao ekološkoj sredini veoma važno. Projekat vrijedan 2.180.000 eura realizuje se kroz Program međunarodne saradnje, u okviru kojeg **Vlada Crne Gore** obezbjeđuje **50% sredstava**, dok ostatak finansira **Centar za međunarodnu saradnju i razvoj Republike Slovenije**. Nosilac projekta je Direkcija za javne radove, a završetak radova se očekuje u narednom mjesecu. Žabljak će dobiti jedan savremeno opremljen i značajan objekat, a na lokalnoj upravi je da, koristeći iskustva drugih, definiše najefikasniji način upravljanja i korišćenja mogućnosti koje nudi.

Osim pomenutog, krajem prošle godine, odrađene su i pripremne aktivnosti na projektu **rekonstrukcije fudbalskog igrališta na Ravnom Žabljaku**, vrijednom 150.000 eura. Odabran je izvođač, ali vremenski uslovi nijesu dozvolili da radovi krenu u 2014. godini. Radovi na rekonstrukciji su počeli u junu tekuće godine i odvijaju se planiranom dinamikom. Grad će na ovaj način dobiti fudbalski stadion odgovarajućih standarda, pogodan za pripreme sportskih ekipa, a što

će umnogome, uz novootvorenu sportsku dvoranu, doprinijeti ostvarenju jednog od ciljeva lokalne uprave- **razvoju sportskog turizma u Žabljaku**.

Izgradnja **fekalne kanalizacije u Durmitorskoj ulici** - zaobilaznici oko Žabljaka jedan je od važnijih projekata čija je izgradnja završena u avgustu, a ovih dana se očekuje tehnički prijem radova. Opština iz sopstvenih sredstava finansira ovaj projekat vrijedan oko 180.000 eura.

Za bolji život na selu, tradicionalno okrenutom poljoprivredi, najvažnija stavka su putevi. Da Opština nastoji da doprinese stvaranju boljih uslova svima koji žive i rade na selu, dokaz je i akcija **nasipanja i popravke lokalnih puteva**. U prethodna dva mjeseca intenzivno se radilo na ovom poslu i popravljeno je oko 60 km puteva širom teritorije Opštine Žabljak. Za ove radove, Opština je budžetom predvidjela 15.000 eura.

Ovih dana očekujemo da krenu radovi na **izmještanju trafostanice i asfaltiranju nastavka ulice Vuka Karadžića**. Izmještanje trafostanice na drugu lokaciju je izvršeno iz razloga što se nalazi na zemljištu koje je prodato investitoru, čime bi se omogućila izgradnja planiranog objekta. Nakon premještanja trafostanice, planira se nastavak izgradnje ulice Vuka Karadžića i spajanje sa Durmitorskom ulicom, tj. zaobilaznicom. Za ovaj posao, vrijedan 360.000 eura, početkom avgusta je raspisan tender, potpisan je ugovor i, ukoliko vremenske prilike budu povoljne, izgradnja bi se završila u ovoj godini.

U Žabljaku se intenzivno radi na pripremi predstojeće **zimske sezone**. Opština će, po praksi iz prethodnih godina, održati sastanke sa svim ustanovama i pojedincima koji mogu doprinijeti boljem i kvalitetnijem dočeku gostiju. Pozitivan uticaj na sezonu svakako će imati, započeta rekonstrukcija **na skijalištu Savin kuk**. Osim toga, ovih dana kreću i pripreme na **skijalištu Javorovača**.

Kрупni projekti planirani su i za period koji je pred nama, pa se nadamo da će isti dati vidljive efekte kada je u pitanju razvoj našeg grada, njegov napredak i budućnost njegovih stanovnika.

Gorica Vuković

Opština Tivat

Izrada Strategije razvoja sporta i kulture u Opštini Tivat

U Opštini Tivat je u toku **izrada opštinskog programa razvoja, odnosno strategije kulture, kao i sporta**, a koje se rade shodno Zakonu o kulturi i Zakonu o sportu. Izradi ovih dokumenata prethodila je analiza postojećeg stanja u ovim oblastima. To je podrazumjevalo prikupljanje mnoštva informacija i dokumenata koji se, između ostalog, kada je kultura u pitanju, tiču i materijalne i nematerijalne kulturne baštine, odnosno pokretne i nepokretne, stanja sakralnih objekata, arheoloških nalaza, stanja u domenu kulturne baštine, domena umjetničkog stvaralaštva i svega ostalog što čini kulturu u najširem smislu. Za potrebe izrade programa anketirano preko 570 Tivčana, koji su odgovorili na veliki broj pitanja vezanih za razvoj kulture u Tivtu.

„Ti odgovori biće baza za izradu SWOT analize, koja je neohodna za izradu strateških smjernica i ciljeva, odnosno prioriteta koji slijede u narednom petogodišnjem periodu razvoja kulture u našem gradu“, kazala je **Dubravka Nikčević, sekretarka Sekretarijata za društvene djelatnosti i opštu upravu**, ujedno i **koordinatorka radne grupe**, navodeći da se već sa sastanaka radne grupe, kao i rezultata ankete koja je obrađena, naziru konture smjernica. Strategija treba da sadrži i smjernice budućeg institucionog okvira razvoja kulture i sporta na lokalnom nivou, kao i moguće smjernice za razvoj kako kulturnog tako i sportskog turizma, s obzirom na prioritete koji su definisani Strateškim planom razvoja Opštine Tivat.

U Građanskom birou – šalter za lica sa invalidetom

Posljednih dana u Građanskom birou Opštine Tivat izvršena je potrebna rekonstrukcija i na taj način osposobljen **poseban šalter za potrebe lica sa invaliditetom i lica smanjene pokretljivosti**. Uz izgrađene rukohvate na prilaznoj rampi za ulazak ovih lica u zgradu opštine, kupatila koja su izgrađena u skladu sa standardima i prilagođena

njihovim potrebama, urađenih taktilnih polja na raskrsnicama, Opština Tivat je ispunila obaveze utvrđene članom 73 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, kojim je utvr-

đeno da se izgradnja objekata u javnoj upotrebi vrši na način kojim se licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom obezbjeđuje nesmetan pristup, kretanje, boravak i rad. Predstoji akcija na uspostavljanju rampi za objekte javnih ustanova čiji je osnivač Opština Tivat. Ovdje se, prije svega, misli na izgradnju pristupnih rampi za veliku salu i biblioteku u Centru za kulturu. Za ovu namjenu potrebno je planirati sredstva u budžetu opštine za 2016 godine, čija je izrada u toku.

XI Konferencija Instituta regija i gradova Evrope (IRE)

Ivan Novosel, Predsjednik Opštine Tivat i **Petar Vujović, savjetnik za međunarodne odnose i ekonomski razvoj u Kabinetu Predsjednika**, učestvovali su na 11-toj **Konferenciji Instituta regija i gradova (IRE)**, koja se održala u Salzburgu u periodu od 27-29.09.2015. godine. Na samoj konferenciji, dr. **Franz Schausberger**, predsjednik Borda Direktora Instituta, svečano je uručio pristupnicu Opštini Tivat, koja je član IRE postala početkom ove godine. Osnovni cilj ovog Instituta je da stvori platformu za regije, opštine i privredne subjekte i njihovo umrežavanje, kako bi se jasno ukazalo na značaj koji regionu i gradovi imaju u kreiranju politike budućeg razvoja Evrope. Tema ovogodišnje konferencije je bila **„Strategije preživljavanja za regione i gradove u Evropi“**. Svoj boravak, predstavnici opštine Tivat iskoristili su i za promovisanje turističkih i investicionih potencijala Opštine.

Prijem Predsjednika Opštine za organizatore MONTIFFF 2015

Ivan Novosel, Predsjednik Opštine Tivat primio je predstavnike kompanije „Oivivio“, koji su bili tehnički organizatori **Prvog međunarodnog festivala fantastičnog filma u Crnoj Gori – MONTIFFF 2015 (Montenegro International Fantastic Film Festival)**, koji se održavao u Tivtu od 09-11.10.2015. godine. Festival „Montiff 2015“ posvećen je kratkim, dugometraž-

nim i filmovima za djecu, pretežno sa tematikom naučne fantastike, horora, saspensa ili trilera a tivatska publika imala je prilike da vidi 50 filmskih ostvarenja iz 14 država svijeta. Predsjednik Opštine je, obraćajući se gostima, rekao da se zahvaljujući ovom jedinstvenom festivalu u Crnoj Gori nastavilo bogato tivatsko kulturno ljeto i izrazio nadu da će se i sljedeće godine održati u Tivtu.

Poslovni klub u Tivtu

Radnom posjetom **Budimira Raičkovića, predsjednika Asocijacije Menadžera Crne Gore (AMM)** nastavljena je saradnja **Opštine Tivat i AMM**, na osnovu Protokola koji je

potpisan prije šest mjeseci, a koji, između ostalog, predviđa formiranje **lokalnog Poslovnog kluba u Tivtu** do kraja godine. Na taj način, naša opština bi postala prva opština u Crnoj Gori u kojoj bi zaživio Poslovni klub sastavljen od istaknutih privrednika i ljudi od struke i znanja. „Zaista smatram da su stvoreni svi preduslovi da prvi poslovni klub u saradnji između AMM i lokalne samouprave bude upravo u Tivtu. Dobar poslovni ambijent, prisustvo renomiranih stranih investitora od kojih su neki i naši članovi, kao i uspješni lokalni privrednici zaslužili su da im obezbjedimo odgovarajuću logistiku, ali i mjesto na kome će se moći okupljati i razmjenjivati svoje poslovne ideje od ličnog, ali i opšte društvenog interesa“ - istakao je ovom prilikom Raičković.

Opština Tivat uručila školski pribor za učenike RE populacije

Ivan Novosel, Predsjednik Opštine Tivat uručio je **školske torbe i neophodan školski pribor učenicima RE populacije**. Uz udžbenike koje je obezbijedilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Ministarstvo prosvjete, Opština Tivat je i na ovaj način pomogla da 81 učenik RE populacije školsku nastavu pohađa u potpunosti opremljeni adekvatnim školskim priborom i udžbenicima. Pored toga, Opština Tivat je, kao i u prethodnom periodu, omogućila učenicima iz RE populacije koji putuju sa neformalnih naselja Lovanja i 7. jul besplatan prevoz do škole i nazad. Takođe, tri učenika srednje škole (RE) u Tivtu lokalna uprava će novčano pomoći kako bi nesmetano pohađali nastavu. Na ovaj način lokalna samouprava nastoji podići nivo obrazovanja pripadnika RE populacije, u cilju njihove potpune integrisanosti u društvenu zajednicu.

Opština Tivat donirala Borjani laptop sa glasovnom tehnologijom

Opština Tivat već treću godinu zaredom poklanja posebnu pažnju, sada već devetogodišnjoj djevojčici **Borjani Radulović**, koja ima teško oštećenje vida. Borjana je učenica trećeg razreda i školu pohađa u Resursnom centru u Podgorici. **Mr Darka Ognjanović** je, u ime Predsjednika Opštine, uručila Borjani laptop sa glasovnom tehnologijom kome je instaliran softver AnReader. Ovaj sistem za sintezu govora prevashodno je namenjen slijepim i slabovidim osobama. Softver podržava Microsoft SAPI4 i SAPI5 interfejs, tako da se može koristiti uz sve poznatije programe za čitanje ekrana.

Ekonomsko osnaživanje žena u Opštini Tivat

U organizaciji Opštine Tivat, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori i tivatskog Biroa rada, u Tivtu je 05. i 06. novembra 2015. godine održana dvodnevna obuka žena za **ekonomsko osnaživanje kroz podsticaj ženskog preduzetništva**, pod nazivom „**Moja šansa**“. Obuku je pohađalo 15-ak učesnica koje se nalaze na evidenciji Biroa rada ili su kroz različite obuke pokazale zainteresovanost za ovu edukaciju. Obuci je, osim koordinatoke za poslove rodne ravnopravnosti **mr Darke Ognjanović**, prisustvovala i **Aleksandra Vujičić**, koordinatorka za rodnu ravnopravnost ispred Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Programom je predviđena edukacija i stručna podrška ženama koje žele da započnu posao ili da ga unaprijede, povećaju nivo znanja, vještina i broj kontakata neophodnih za uspješno bavljenje preduzetništvom.

Polaznice su imale priliku da nauče o tehnikama prikupljanja ideja, da steknu informacije o registraciji privrednog društva, elementima finansijskog plana privrednog društva, razvijanju biznis ideje.

Ekonomsko osnaživanje žena predstavlja osnov jačanja njihove uloge u društvu i put ka održivom ekonomskom razvoju. Ekonomska samostalnost žena je ključ njihove sveukupne ravnopravnosti. Seminari ove vrste su predviđena aktivnost iz tivatskog Lokalnog plana za postizanje rodne ravnopravnosti, koju je podržala Misija OEBS-a u Crnoj Gori.

Petar Vujović,
Jovanka Lalić

ZAJEDNICA OPŠTINA CRNE GORE

Adresa: Mitra Bakića 142, Podgorica

Telefon: 020 620 097

Fax: 020 620 123

e-mail: uom@t-com.me

web: www.uom.me